mulier instituut



Rapport

Ruimte voor binnensport in Dijk en Waard

Anouk Mensen
Karin Wezenberg-Hoenderkamp

Mulier Instituut | 2023

Ruimte voor binnensport in Dijk en Waard

Mulier Instituut
Anouk Mensen
Karin Wezenberg-Hoenderkamp

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut
Utrecht, 20 september 2023
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer
U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
Mulier Instituut, de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.
Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Ruimte voor binnensport in Dijk en Waard

Samenvatting		**5**
1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding	7
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	7
1.3	Werkwijze	7
1.4	Leeswijzer	9
2	**Context**	**10**
2.1	Accommodatiebeleid	10
2.2	Dijk en Waard	11
2.3	Bevolkingsontwikkeling	12
2.4	Zaalsportdeelname	18
3	**Binnensport**	**20**
3.1	Aanbod	20
3.2	Ruimtelijke spreiding	23
3.3	Behoefte binnensport	25
3.4	Gebruik	28
3.5	Bezetting	32
4	**Visie stakeholders**	**36**
4.1	Verenigingen	36
4.2	Sportbedrijven	37
4.3	Werkgroepen	39
5	**Beschouwing**	**45**
5.1	Conclusie	45
5.2	Afwegingskader	46
Bronnen		**50**
Bijlage 1 - Bezetting gymzalen		**51**
Bijlage 2 - Aanbod, behoefte en gebruik per kerngebied		**52**

Samenvatting

Binnensport in Dijk en Waard

Context

- Dijk en Waard is een groeigemeente.
- Terwijl op landelijk niveau het aantal leden van binnensportbonden afneemt, is een aantal zaalsporten (handbal, voetbal) in Dijk en Waard relatief populair.
- Diverse verenigingen sporten op hoog niveau en hebben bijbehorende ambities.
- Verenigingen ervaren een capaciteitstekort; drie werkgroepen hebben bij de gemeente een plan ingediend voor uitbreiding.
- Voor het onderwijs stelt de gemeente op dit moment een Integraal Huisvestingsplan op.

Vraag versus aanbod

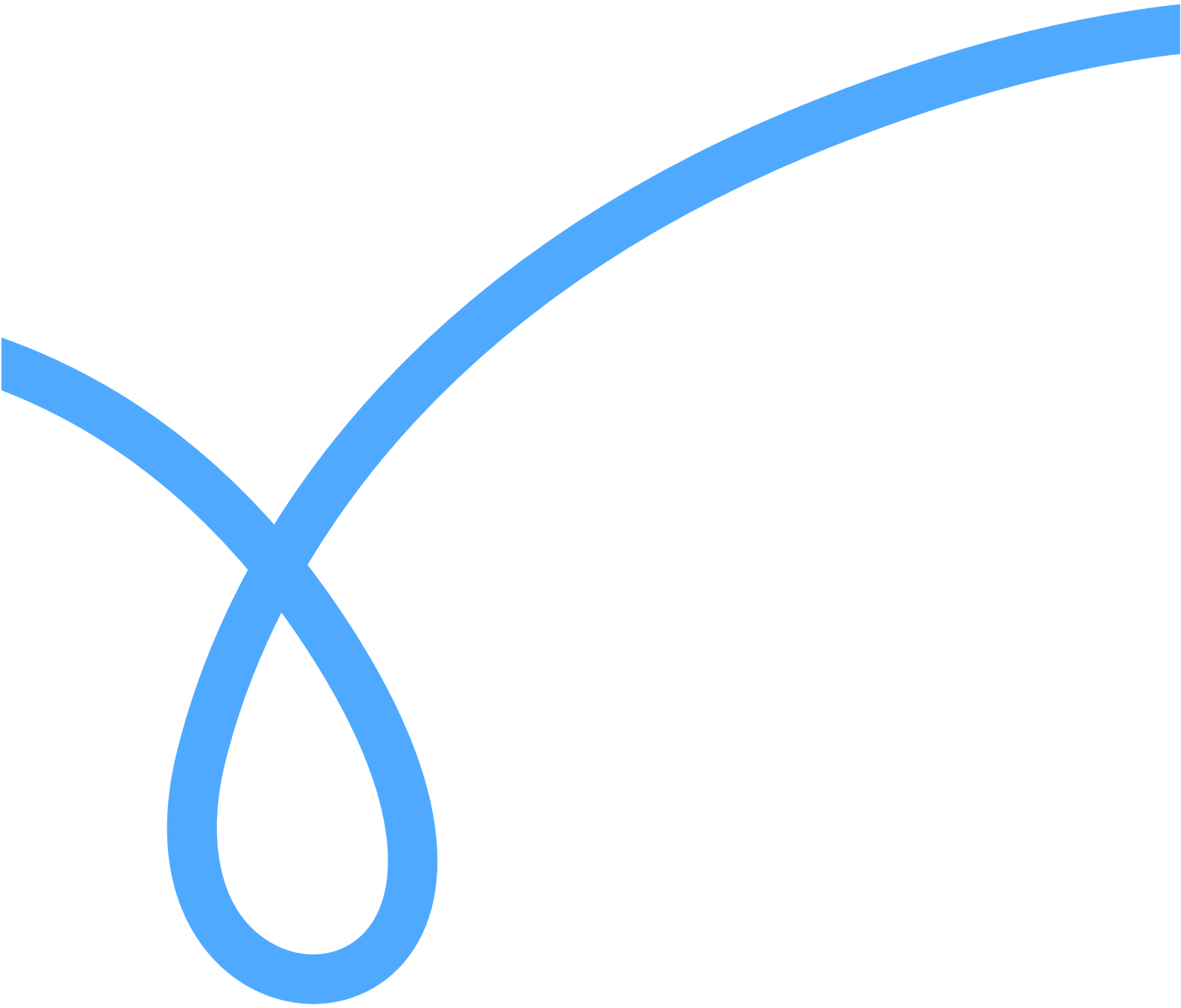
- Per saldo beschikt Dijk en Waard over minder binnensportruimte dan we op basis van de bevolkingsomvang zouden verwachten.
- Vrijwel alle inwoners van Dijk en Waard hebben een sporthal op acceptabele afstand.
- Op basis van nabijheid telt sporthal Heerhugowaard Zuid veruit het grootste aantal inwoners binnen haar verzorgingsbereik.
- Het huidige aantal sporthallen bevindt zich ongeveer in het midden van de behoeftebandbreedte.

Huidig gebruik

- Het aantal gebruiksuren van de accommodaties op jaarbasis ligt in Dijk en Waard hoger dan gemiddeld in vergelijkbare gemeenten.
- Het aantal gebruiksuren is ten opzichte van 2019 iets toegenomen.
- De avondbezetting van een aantal sporthallen is met name in de wintermaanden hoog. Deze is het hoogst in de Oostwal (90 procent), gevolgd door Zuid en Waardergolf (beide rond de 80 procent).
- Diverse verenigingen kunnen het gewenste aantal uren niet accommoderen.
- Een aantal verenigingen maakt gebruik van accommodaties buiten de eigen gemeente.

Prognose 2040

- Met de bevolkingsgroei (en uitgaande van een constante sportdeelname) zal de vraag naar zaalsportruimte in Dijk en Waard toenemen.
- Het huidige aantal sporthallen komt daarmee aan de onderkant van de behoeftebandbreedte te liggen.
- Uitbreiding van het aanbod is te verantwoorden.
- Met het opgestelde afwegingskader kan de gemeente investeringsbeslissingen (vanuit de marktsituatie) onderbouwen.



Hoofdstuk 1

Inleiding

De gemeente Dijk en Waard heeft het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar de ruimte voor binnensport in de gemeente. In dit hoofdstuk beschrijven we de aanleiding, het doel en de werkwijze van dat onderzoek.

1.1 Aanleiding

Verschillende zaalsportverenigingen in Dijk en Waard hebben behoefte aan extra ruimte voor zaalsport. In dit kader heeft een aantal verenigingen een gezamenlijke werkgroep opgericht (drie werkgroepen in totaal). Afgelopen jaar is de gemeente Dijk en Waard in gesprek gegaan met de drie werkgroepen. Alle drie hebben een plan ingediend waarbij ze de gemeente als (gedeeltelijke) financier vragen.

Naar aanleiding van deze wensen en de resultaten van het onderzoek "Ruimte voor sport in Heerhugowaard" (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2020) heeft de gemeente het Mulier Instituut gevraagd een onafhankelijk rapport op te stellen waarin we een toekomstvisie op de zaalsport in de nieuwe gemeente Dijk en Waard[1] bieden.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is het schetsen van een toekomstvisie (2040) op de zaalsport in gemeente Dijk en Waard. Hiervoor beantwoorden we in het onderzoek de volgende deelvragen:

- Binnen welke context vindt het vraagstuk plaats?
- Wat is het huidige aanbod?
- Wat is de normatieve behoefte?
- Wat is het huidige gebruik?
- Hoe zien de verenigingen de toekomst?
- Hoe ontwikkelen de behoefte en het gebruik zich richting 2040?

1.3 Werkwijze

Afbakening

Binnensportaccommodaties zien we als de overdekte sportruimte die wordt benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten (sporthallen, sportzalen en gymzalen). De behoefte aan andere typen overdekte sportaccommodaties, zoals denksportcentra of zwembaden, vallen buiten de scope van dit onderzoek.

Referentiegebieden

In dit rapport vergelijken we het aanbod van sportaccommodaties in de gemeente Dijk en Waard met de volgende referentiegebieden:

- Nederland;

[1] Deze gemeente is per 1 januari 2022 gevormd uit een fusie van de voormalige gemeenten Heerhugowaard en Langedijk.

- de VSG[2]-regio Hollands Noorden[3];
- vergelijkbare gemeenten op basis van stedelijkheidsklasse (matig stedelijk) en aantal inwoners (50.000-100.000 inwoners)[4].

Aanpak

Allereerst hebben we op basis van landelijke databases en gemeentelijke bronnen de context van de binnensport in Dijk en Waard in beeld gebracht. Het gaat hierbij enerzijds over algemene informatie over binnensportaccommodaties en het gebruik daarvan. Anderzijds gaat het om meer lokale informatie over sportbeleid, demografische ontwikkelingen en zaalsportdeelname in de gemeente.

Om het aanbod in beeld te brengen maakten we gebruiken van de Database SportAanbod (DSA). De lokale accommodatiegegevens heeft de gemeente Dijk en Waard aangevuld en gespecificeerd. In het onderzoek hebben we het aanbod (in kwantitatieve zin) afgezet tegen dat in referentiegebieden. Hiermee ontstaat een beeld van de over- of ondervertegenwoordiging van binnensportaccommodaties in Dijk en Waard. Op basis van locatiegegevens hebben we het aanbod in kaart gebracht en afstandsanalyses uitgevoerd.

De behoefte aan sporthallen voor de (georganiseerde) zaalsport hebben we berekend aan de hand van herijkte draagvlakcijfers (zie tekstvak). Draagvlakcijfers vormen een planologische richtlijn. Bij een bepaalde bevolkingsomvang bestaat (in theorie) voldoende draagvlak voor een type voorziening.

Om de normatieve behoefte (en een eventueel overschot of tekort aan zaalruimte) nader te specificeren hebben we verhuuroverzichten van de gemeentelijke accommodaties geanalyseerd. De sportbedrijven in de gemeente hebben deze aangeleverd. De verhuuroverzichten laten zien wie op welk moment gebruik maakt van de accommodaties en wat dit betekent voor de bezettingsgraad.

Aanvullend hebben we een enquête uitgezet onder de sportverenigingen en gesprekken gevoerd met stakeholders en de werkgroepen. Deze informatie hebben we gebruikt om de kwantitatieve onderzoeksresultaten te duiden en in perspectief te plaatsen.

In het onderzoek hebben we geen specifieke data van het onderwijs geanalyseerd. Hiervoor loopt bij de gemeente Dijk en Waard een afzonderlijk traject rondom het te actualiseren Integraal Huisvestingsplan (IHP). Tijdens de uitvoering van het onderzoek hebben hierover twee digitale sessies plaatsgevonden, waarbij de gemeente Dijk en Waard, ICS (opsteller van het IHP) en het Mulier Instituut aanwezig waren. Tijdens deze sessies hebben we gereflecteerd op de inzichten die

[2] Vereniging Sport en Gemeenten.
[3] Dijk en Waard, Drechterland, Enkhuizen, Heiloo, Den Helder, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.
[4] Doetinchem, Heerenveen, Hoogeveen, Kampen, Lansingerland, Lelystad, Maashorst, Meierijstad, Oss, Smallingerland, Stichtse Vecht, Weert en Woerden.

beide trajecten hebben opgeleverd en de aanknopingspunten die deze kunnen bieden voor de invulling van de behoefte aan zaalruimte op de diverse locaties.

Herijkte draagvlakcijfers

De normatieve behoefte aan sporthallen voor de georganiseerde binnensport berekenen we aan de hand van de draagvlakcijfers. De draagvlakcijfers houden rekening met de omvang van de bevolking om het aantal benodigde sporthallen en -zalen te bepalen. De normatieve behoefte geven we weer in een bandbreedte, met een minimale en maximale behoefte. Welke behoefte van toepassing is, is afhankelijk van (onder andere) de lokale sportdeelname en het aanbod aan overige (overdekte) sportaccommodaties.

In 2020 heeft een herijking van de draakvlakcijfers plaatsgevonden. De herijking is uitgevoerd met ondersteuning van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en in samenspraak met het werkveld (NOC*NSF, VSG, KVLO en diverse sportbonden). De herijkte richtlijn voor sporthallen luidt als volgt:

- stedelijk gebied: draagvlak van 10.000 tot 17.500 inwoners per sporthal;
- landelijk gebied: draagvlak van 6.250 tot 12.500 inwoners per sporthal.

Met de herijking zijn de draagvlakcijfers voor sportzalen losgelaten.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we een aantal (lokale en landelijke) ontwikkelingen en trends die van belang zijn voor de behoefte aan sportaccommodaties. In hoofdstuk 3 behandelen we het aanbod en de (normatieve) behoefte aan en het gebruik (de bezetting) van de binnensportaccommodaties. In hoofdstuk 4 komen de ervaringen en behoeftes van de gebruikers en stakeholders aan bod. Tot slot beantwoorden we in hoofdstuk 5 de onderzoeksvragen.

Nota bene

In voorliggende rapportage wordt diverse keren gesproken over de sportbedrijven Heerhugowaard Sport N.V. en Stichting Sociale Leisure. Dit zijn de voormalige exploitanten van de gemeentelijke sportaccommodaties in Dijk en Waard. Per 1-1-'24 exploiteert het nieuwe sportbedrijf Dijk en Waard Sport B.V. de sportaccommodaties namens de gemeente.

Hoofdstuk 2

Context

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen en trends die relevant zijn bij het bepalen van de toekomstige behoefte aan binnensportruimte in de gemeente Dijk en Waard. We kijken naar de landelijke en lokale ontwikkeling in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik en brengen de bevolkingsopbouw en -ontwikkeling van de gemeente in beeld.

2.1 Accommodatiebeleid

Sport is een autonome taak van de gemeente, waarbij ze alle vrijheid heeft om het beleid vorm te geven. Gemeenten faciliteren sportbeoefening (via verenigingen) met sportaccommodaties zonder dat een wettelijk kader dit verplicht. In beginsel doen ze dit vanuit de gedachte van marktfalen en het sociaal-maatschappelijke belang van sport (Hoekman, Sport policy, sport facilities and sport participation, 2018).

Waar in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw een bouwgolf van gemeentelijke sportaccommodatie plaatsvond (Van der Poel, et al., 2016), richt het huidige gemeentelijke sportaccommodatiebeleid zich veelal op het beter benutten van de bestaande infrastructuur (Hoekman & Schadenberg, Onderbenutting van sportaccommodaties, 2023). De laatste twee decennia zit de vernieuwing van het landschap vooral in de hoek van de commerciële initiatieven (fitnesscentra, klimhallen) en meer recent in de ontwikkeling van padelbanen.

Om de bestaande infrastructuur beter te laten renderen staat verhoging van de multifunctionaliteit en het meervoudig gebruik van sportaccommodaties hoog op de gemeentelijke agenda (Hoogendam, Hoekman, & Ruikes, 2020). steeds meer sportparken worden opengesteld (open sportparken) of er worden vrij toegankelijke voorzieningen toegevoegd (calisthenics, survivalparcours). In sporthallen zien we steeds vaker dat modules worden toegevoegd (urban sports-elementen, gamification). Gemeenten introduceren flexibele exploitatiemodellen voor sportvelden, waardoor ze beter kunnen sturen op mede-/deelgebruik van de velden (Schots & Schadenberg, 2020).

Sportbonden nemen hun verantwoordelijkheid in de landelijke ambitie om de benutting van de sportaccommodaties te verhogen door bijvoorbeeld flexibele speeldagen te introduceren, doordeweekse competitie te stimuleren of normen en planningsregels aan te passen (Hoekman & Schadenberg, Onderbenutting van sportaccommodaties, 2023).

De gemeente is in de meeste gevallen niet langer de partij die financiert, beheert én coördineert. Steeds meer gemeenten besteden de uitvoering van het sportbeleid uit aan andere organisaties (Schadenberg, 2022). In het Nederlandse sportlandschap neemt de rol van externe uitvoeringsorganisaties toe, met name voor de uitvoering

van het sportaccommodatiebeleid. De exploitatie van sportaccommodaties wordt steeds vaker verzelfstandigd of uitbesteed (Hoogendam, Hoekman, & Ruikes, 2020).

De rol van verenigingen bij het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties is de laatste decennia toegenomen. Met name zijn meer onderhoudstaken bij veldsportverenigingen komen te liggen (Hoekman, Schots, & Ruikes, Jaarrapport duurzame sportinfrastructuur, 2022). Er wordt meer van verenigingen verwacht om de maatschappelijke waarde van de sportaccommodatie te verhogen, bijvoorbeeld door de accommodatie rookvrij te maken, gezonde alternatieven in de sportkantine aan te bieden of activiteiten open te stellen voor niet-leden (Lucassen, et al., 2018).

Bij de totstandkoming van het sportbeleid wordt binnen de gemeente veelal samengewerkt tussen beleidsterreinen of gemeentelijke afdelingen. Sportbeleid wordt (daarmee) vaker integraal ingestoken (Hoogendam, Hoekman, & Ruikes, 2020). Andere gemeentelijke domeinen dragen vaker financieel bij aan het sportbudget. De financiële bijdrage is meestal voor activiteiten die ook voor de andere domeinen baten realiseren en komt niet zozeer direct ten goede van sportaccommodaties.

2.2 Dijk en Waard

Coalitieakkoord

In haar coalitieakkoord 2023-2027 geeft het college van Dijk en Waard aan het belangrijk te vinden talentvolle mensen in de sport te ondersteunen om hun ambities waar te maken (bijvoorbeeld via een talentontwikkelingsfonds). De gemeente kondigt aan hiervoor in overleg met de doelgroep en de gemeenteraad een voorstel te maken.

Daarnaast wil de gemeente zich inzetten voor het herinrichten en verduurzamen van sportaccommodaties. Waar mogelijk en wenselijk wil de gemeente deze transformeren naar een open sportpark (zoals De Kabel en Vrone). Ook bij andere accommodaties zoekt de gemeente naar mogelijkheden om deze toegankelijk te maken voor niet-leden.

Sportakkoord

Het Nationaal Sportakkoord is er om sport toegankelijk te maken voor alle bewoners in iedere gemeente. Via het lokale sportakkoord spreken partijen uit de sport, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente lokaal af hoe zij met elkaar de eigen sport- en beweegambities kunnen en willen bereiken. Het doel is om de toekomstbestendigheid van de sport te vergroten.

In 2020 is er in zowel Langedijk als Heerhugowaard een lokaal sportakkoord gemaakt met sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en sociale partners ter bevordering van een sterk netwerk dat gezamenlijk sportactiviteiten en projecten uitvoert. De sportbedrijven coördineren de uitvoering van de

sportakkoorden met thema's als sportstimulering, vrijwilligersbeleid, verbreden van de doelgroepen en het sportloket.

Integraal huisvestigingsplan

De gemeente Dijk en Waard is gestart met het opstellen van een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP). In het kader van het nieuwe IHP heeft de gemeente bureau ICS opdracht gegeven de huidige staat van de gemeentelijke accommodaties (schoolgebouwen en sportaccommodaties) te inventariseren. De resultaten daarvan staan beschreven in individuele factsheets en een totaalrapportage (Clemens, 2023).

ICS analyseerde de bezettingscijfers van de gemeentelijke accommodaties en constateerde daarbij onder andere het volgende:

- De druk op de accommodaties voor het bewegingsonderwijs is hoog.
- Hoe functioneler de accommodaties, hoe hoger de bezetting vanuit verenigingen.
- Op gemeenteniveau zijn er voldoende zaaldelen beschikbaar voor bewegingsonderwijs. Maar dit zegt niets over de situatie op kern- en wijkniveau. Het totaalbeeld wordt beïnvloed door kleine kernen met een overcapaciteit aan zaaldelen.
- Een aantal urgente sportaccommodaties wordt aangepakt:
    - vervanging van twee van de drie gymzalen in de Rivierenwijk (Geul, Granaat, Smaragd): het benodigde budget is door de raad beschikbaar gesteld;
    - realisatie van twee nieuwe gymzalen binnen het expertisecentrum Vaandel-Zuid (Clemens, 2023).

2.3 Bevolkingsontwikkeling

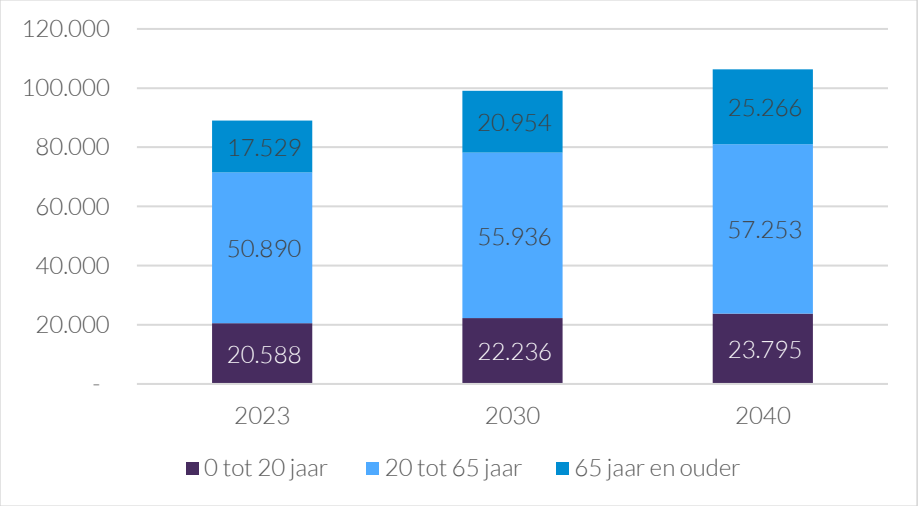
De gemeente Dijk en Waard is per 1 januari 2022 ontstaan uit een fusie tussen de voormalige gemeenten Heerhugowaard en Langedijk. De gemeente telt op dit moment ongeveer 89.000 inwoners. Dit aantal gaat de komende decennia fors toenemen (**figuur 2.1**).

Tot 2040 gaat het naar verwachting om een bevolkingsgroei van bijna 20 procent (tegenover een landelijke ontwikkeling van + 12 procent). Alle leeftijdsklassen nemen in omvang toe. Zowel in absolute als in procentuele zin is de toename van het aantal 65-plussers het grootst (+ 44 procent). Met name door de woningbouwplannen neemt de groep van 20 tot 65 jaar (een belangrijke doelgroep voor sportaccommodaties) met ongeveer 6.300 inwoners toe.

Figuur 2.1

Bevolkingssamenstelling en -prognose gemeente Dijk en Waard

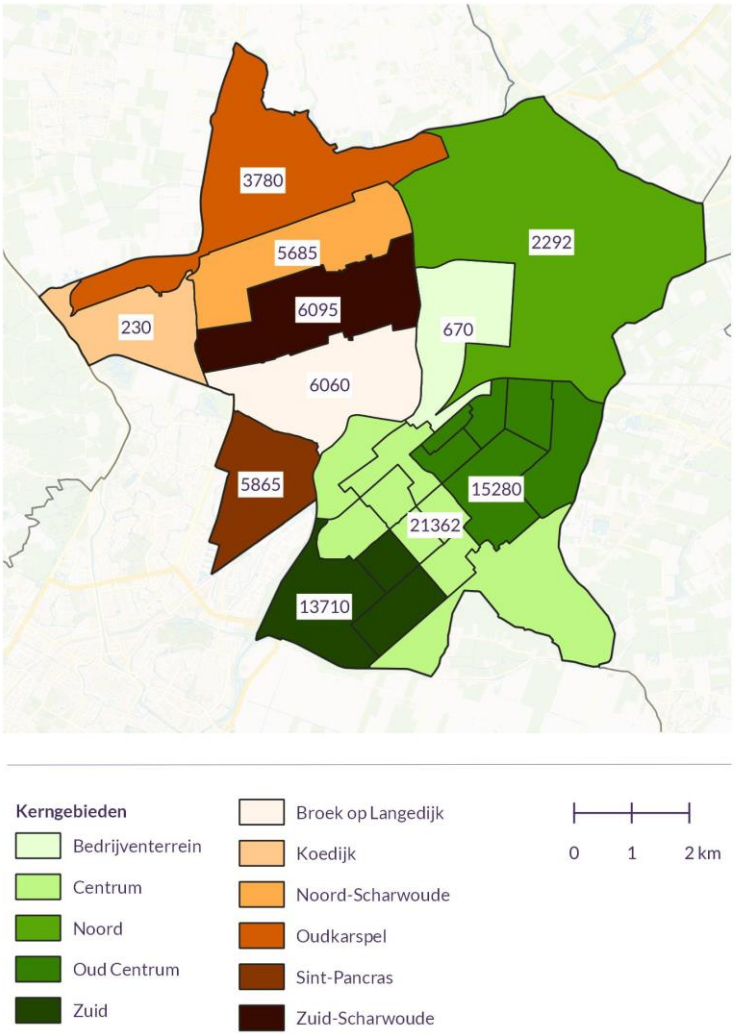
(in aantallen, naar leeftijd, in 2023, 2030 en 2040)



Bron: gemeente Dijk en Waard. Bewerking: Mulier Instituut.

De gemeente Dijk en Waard bestaat uit elf kerngebieden. Dit betreft de zes kernen in de voormalige gemeente Langedijk en vijf kerngebieden in de plaats Heerhugowaard (Centrum, Noord, Oud Centrum, Zuid en bedrijventerrein). De kerngebieden en hun inwoneraantallen staan weergegeven in **figuur 2.2**.

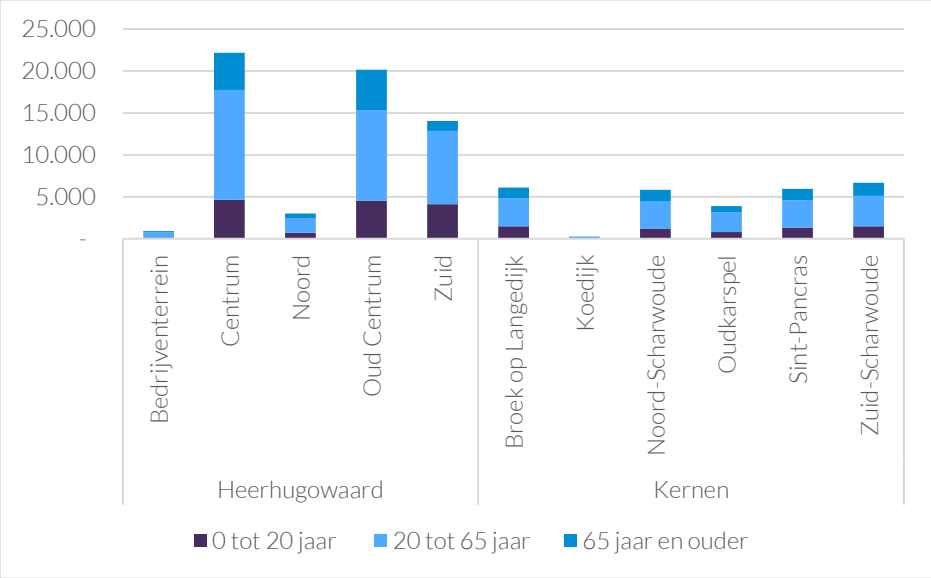
Figuur 2.2
Kerngebieden en aantal inwoners gemeente Dijk en Waard
2023



Bron: gemeente Dijk en Waard. Bewerking: Mulier Instituut.

Twee derde van de bevolking van de gemeente Dijk en Waard woont in Heerhugowaard dat circa 60.000 inwoners telt. Heerhugowaard wordt qua bevolkingsomvang gevolgd door Broek op Langedijk (6.100), Sint Pancras (5.940) en Noord-Scharwoude (5.850). **Figuur 2.3** geeft de leeftijdsverdeling van de bevolking in de elf kerngebieden weer.

Figuur 2.3
Bevolkingssamenstelling naar leeftijd per kerngebied
(in aantallen, 2023)



Bron: gemeente Dijk en Waard. Bewerking: Mulier Instituut.

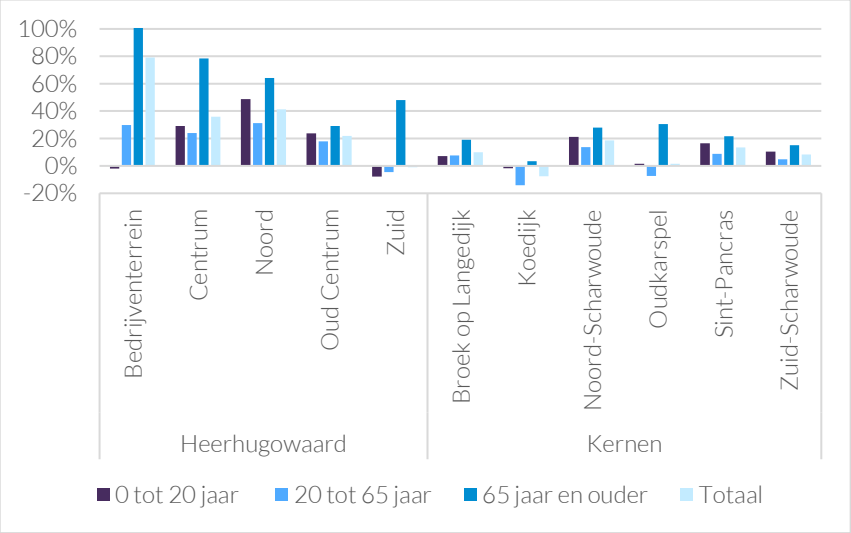
Figuur 2.4 laat zien hoe de bevolking van de elf kerngebieden zich tot 2040 naar verwachting ontwikkelt. De bevolking van alle kerngebieden (m.u.v. Koedijk en Heerhugowaard Zuid, waar vergrijzing én ontgroening plaatsvindt) neemt toe.

In absolute zin vindt de sterkste bevolkingsgroei plaats in Heerhugowaard Centrum, gevolgd door Oud Centrum. In de kernen neemt de bevolking in Noord-Scharwoude (zowel in absolute als in relatieve zin) het sterkst toe (+ 19 procent) gevolgd door Sint-Pancras (+13 procent) en Broek op Langedijk (+ 10 procent).

Figuur 2.4

Bevolkingsprognose naar leeftijd per woonplaats en kerngebied

(procentuele ontwikkeling 2023-2040)



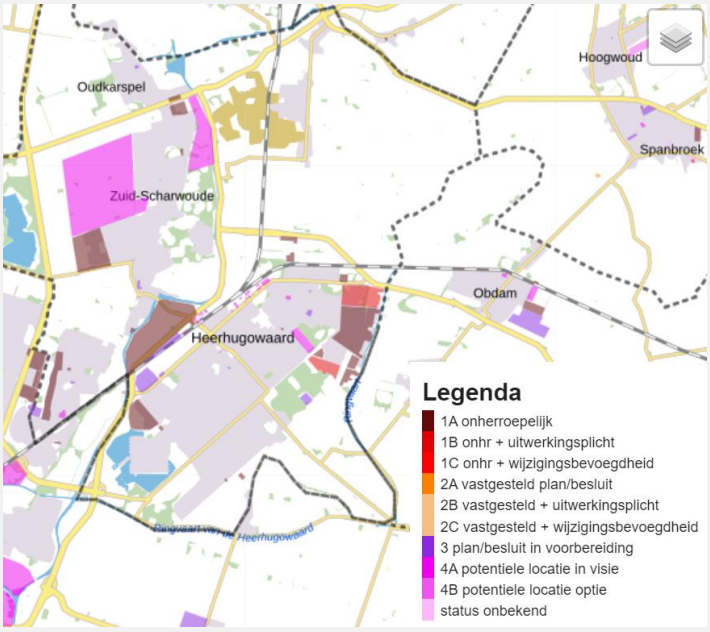
Bron: gemeente Dijk en Waard. Bewerking: Mulier Instituut.

Woningbouwprogramma

In haar collegeprogramma 2022-2026 spreekt de gemeente Dijk en Waard de ambitie uit om voor 2030 10.000 woningen (voor 16.000 extra inwoners) te bouwen (Collegeprogramma Dijk en Waard 2023-2026). De Monitor Plancapaciteit geeft een overzicht van woningbouwplannen in de provincie Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam. De Monitor biedt ook inzicht in fasering en planstatus.

Voor Dijk en Waard staan in de Monitor plannen voor ruim 9.100 woningen opgenomen (tot 2050). Hiervan wordt het grootste deel (ruim 8.000 woningen) voor 2030 gerealiseerd. De grootste openbare bouwplannen (en het aantal woningen) staan in onderstaande tabel weergegeven. De kaart onder de tabel geeft een indruk van de situering en status van alle woningbouwlocaties in Dijk en Waard.

Bouwplan	Aantal woningen
De Draai	1.344
De Frans	857
Oostrand	600
Westpoort	467
Stadshart	362
De Scheg	345
Zandhorst	335
Feenstra	270
Urban Connection	173
Stad van de Zon plandeel 3 - Tuinen van Luna	173
Stationshaven (Brolan Vastgoed/De Geus)	170
Stationsmeester	150



2.4 Zaalsportdeelname

Landelijk

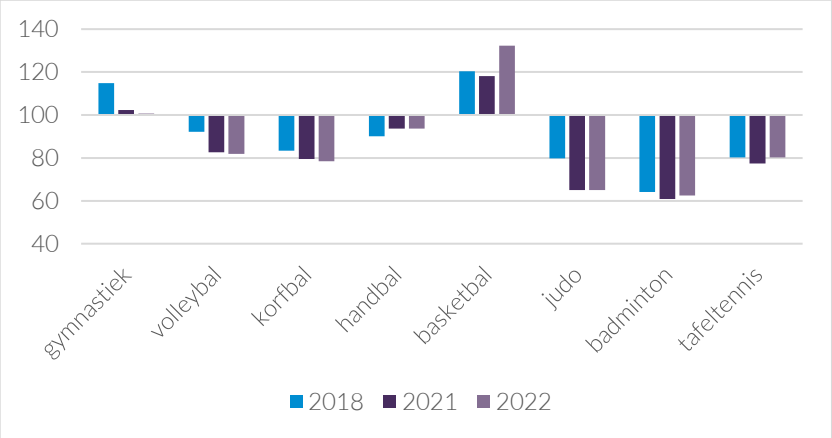
Landelijk gezien hebben de bonden van de traditionele zaalsporten het moeilijk: al jarenlang dalen hun ledencijfers. Sinds 2010 is bij vrijwel alle binnensportbonden het aantal leden teruggelopen (figuur 2.5). Een opvallende uitzondering is de basketbalbond: deze heeft haar ledenaantal sinds 2010 met 32 procent zien toenemen.

De grootste sportbond waarvan de activiteiten (grotendeels) in een binnensportruimte plaatsvinden is de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (ruim 260.000 leden). Het aantal leden bij deze bond loopt sinds 2017 terug. Een van de kleinste binnensportbonden is de Nederlandse Tafeltennisbond (circa 26.000 leden).

De maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus (COVID-19) in de periode 2020-2021 hebben een negatieve impact gehad op de ledenontwikkeling van de zaalsportverenigingen. Uit landelijk onderzoek blijkt dat kleine zaalsportverenigingen meer nadelige effecten hebben ondervonden dan andere sportverenigingen (Pulles, Van Eldert, & Van der Poel, 2021).

Traditionele veldsporten, zoals hockey en voetbal, zijn steeds vaker een deel van het seizoen actief in de hal. Buitensportverenigingen willen hun (jonge) leden gedurende het hele seizoen trainingen kunnen aanbieden en bovendien winnen de zaalcompetities van de veldsporten veel aan populariteit. Dit leidt in de winterperiode, als ook sporten met een zaalseizoen (zoals korfbal en handbal) van de sporthallen gebruikmaken, vaak tot topdrukte in de sporthallen.

Figuur 2.5
Landelijke ontwikkeling ledenaantallen binnensportbonden
(in indexcijfers: 2010 = 100)

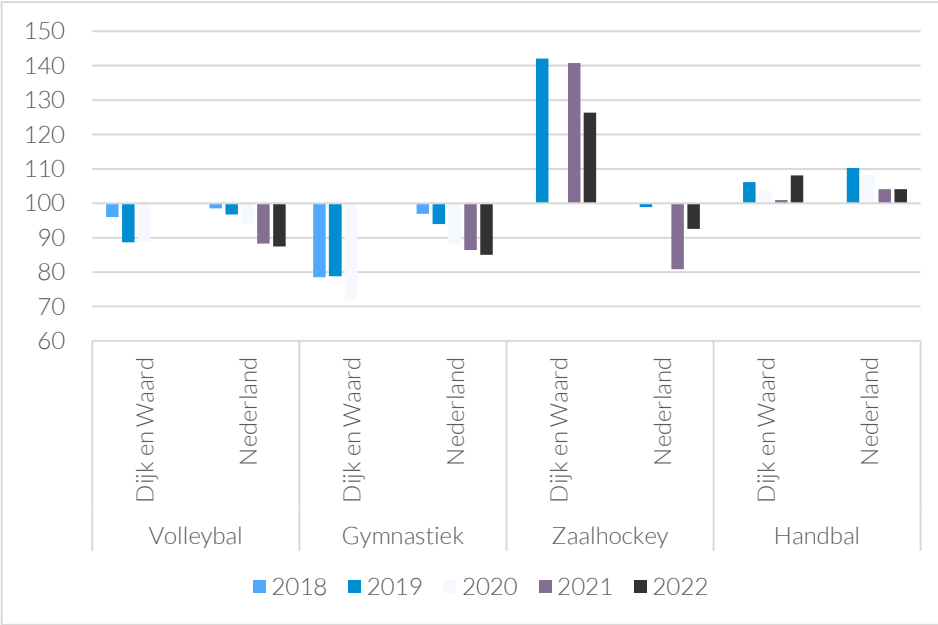


Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF. Bewerking: Mulier Instituut.

Dijk en Waard

NOC*NSF rapporteert jaarlijks over de ledenontwikkeling van de tien grootste sportbonden.[5] Hierbij zien we (tot 2020) ook in Dijk en Waard de dalende ledenaantallen bij de binnensportbonden terug. Bij zowel gymnastiek als volleybal is de daling sterker dan landelijk (**figuur 2.6**). Het aantal leden van de handbalbond heeft zich sinds de coronacrisis relatief gunstig ontwikkeld in Dijk en Waard. In 2022 telde die ruim 1.050 leden in Heerhugowaard.[6]

Figuur 2.6
Ledenontwikkeling sportbonden volleybal, gymnastiek en handbal in Dijk en Waard en Nederland
(in indexcijfers: basisjaar volleybal en gymnastiek = 2017; handbal en zaalhockey = 2018)



Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF (volleybal en gymnastiek); Nederlands Handbal Verbond (NHV); Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB). Bewerking: Mulier Instituut.

Met het oog op de beoogde turnhal in Dijk en Waard (zie paragraaf 4.3) is het relevant specifiek naar het aantal bondsleden bij de KNGU te kijken. In 2022 lag het aandeel KNGU-leden in Dijk en Waard (1,2%) net iets onder het landelijke gemiddelde (1,3%). Uit cijfers over 2021 (toen de gemeente Dijk en Waard nog uit twee gemeenten bestond) blijkt dat dit aandeel in Heerhugowaard destijds op 1,4 procent lag en in Langedijk op 0,7 procent.

Hierbij is wel relevant dat niet alle leden van turnverenigingen bij de KNGU als bondslid geregistreerd staan. Daarnaast kunnen verenigingen ook bondsleden uit andere gemeenten als verenigingslid hebben en vice versa.

[5] Tot 2020 in absolute aantallen bondsleden, sinds 2021 als percentage van de totale bevolking.
[6] Bron: Nederlands Handbal Verbond, 2023.

Hoofdstuk 3

Binnensport

In dit hoofdstuk zetten we het huidige aanbod en de (normatieve) behoefte aan binnensportaccommodaties in de gemeente Dijk en Waard uiteen.

Binnensportruimte zien we als de overdekte sportruimte die wordt benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs. De accommodaties zijn bijzonder, enerzijds doordat ze voor zowel sport als bewegingsonderwijs worden gebruikt en anderzijds doordat meerdere sporten gebruik kunnen maken van dezelfde sportvloer door verschillende belijningen. Dat onderscheidt deze binnensportaccommodaties van andere overdekte sportaccommodaties, zoals danszalen, dojo's[7] en turnhallen. Deze overdekte sportaccommodaties kunnen alleen voor één tak van sport gebruikt worden.

Kijkend naar de multifunctionele overdekte sportaccommodaties kunnen we onderscheid maken tussen drie typen. Deze indeling is gebaseerd op de oppervlakte van de sportvloer. Van groot naar klein onderscheiden we sporthallen, sportzalen en gymzalen.

3.1 Aanbod

Sporthallen

Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter. Sporthallen bieden ruimte om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor onder andere badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal en sporten zonder belijning (bijvoorbeeld diverse vecht- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen).

In Dijk en Waard staan acht sporthallen. Hiervan staan er zes in Heerhugowaard, één in Sint Pancras en één in Noord-Scharwoude. Zes sporthallen zijn eigendom van de gemeente. De exploitatie van de vier gemeentelijke sporthallen in Heerhugowaard zijn ondergebracht bij Heerhugowaard Sport N.V. In de voormalige gemeente Langedijk worden de twee gemeentelijke sporthallen beheerd door Stichting Social Leisure (SSL). De andere twee sporthallen zijn eigendom van respectievelijk onderwijsstichting Pontis Onderwijsgroep en Stichting Dorpshuis De Noord.

Vijf sporthallen in Heerhugowaard beschikken over twee scheidingswanden. De twee sporthallen in de voormalige gemeente Langedijk beschikken over één scheidingswand (tabel 3.1). Door de scheidingswanden kunnen de sporthallen opgedeeld worden in twee of drie zaaldelen. Dit biedt de mogelijkheid om meerdere groepen bewegingsonderwijs te geven of meerdere sporten tegelijk in de hal te beoefenen.

[7] Een ruimte waar vechtsporten beoefend kunnen worden.

Tabel 3.1 Sporthallen in de gemeente Dijk en Waard

Accommodatie	Lengte	Breedte	Hoogte	Scheidings-wanden	Eigendom	Exploitant
Heerhugowaard						
Deimos	46	34	9	2	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
De Draai	48	28	7	2	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Waardergolf	48	28	7	2	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Zuid	44	24	7	2	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Hectorlaan	44	24	7	2	Pontis Onderwijsgroep	Pontis/Heerhugowaard Sport N.V.
Noorderend	55	36	5-9	-	St. Dorpshuis De Noord	Stichting Dorpshuis De Noord
Noord-Scharwoude						
Geestmerambacht A	42	29		1	Gemeente	SSL
Sint Pancras						
De Oostwal	44	24		1	Gemeente	SSL

Bron: gemeente Dijk en Waard.

Sportzalen

De standaardafmeting van een sportvloer van een sportzaal is 28 bij 22 meter, waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met mogelijkheden voor competitie en training. Sportzalen kunnen voor andere zaalsporten als trainingsaccommodatie fungeren.

In de gemeente Dijk en Waard staan drie sportzalen (tabel 3.2). De sportzaal in Heerhugowaard (Focus) is in eigendom van onderwijsstichting SOVON. De avondverhuur ligt bij Heerhugowaard Sport N.V. De sportzaal beschikt over een scheidingswand, waardoor meerdere groepen tegelijk bewegingsonderwijs kunnen volgen of meerdere sporten tegelijk in de zaal beoefend kunnen worden. De sportzaal in Broek op Langedijk (Mayersloot) is eigendom van de gemeente en wordt beheerd door Stichting Social Leisure. Van de sportzaal in Oudkarspel (eigendom van de tafeltennisvereniging die er gebruik van maakt) zijn de specificaties onbekend .

Tabel 3.2 Sportzalen in de gemeente Dijk en Waard in 2023 (afmetingen in meters)

Accommodatie	Lengte	Breedte	Hoogte	Scheidings-wanden	Eigendom	Exploitant
Focus - Heerhugowaard	29	21	7	1	SOVON	SOVON/ Heerhugowaard Sport N.V.
Mayersloot – Broek op Langedijk	28	22		1	Gemeente	SSL
Oeverzegge 4 - Oudkarspel					TTV Spirit	TTV Spirit

Bron: gemeente Dijk en Waard.

Gymzalen

Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren. De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid uit de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingsporten en tafeltennis. Gymzalen kunnen in sommige gevallen ook als trainingsmogelijkheden voor andere sporten fungeren.

In de gemeente Dijk en Waard staan negentien[8] gymzalen (tabel 3.3). Op een uitzondering na zijn alle gymzalen eigendom van de gemeente. De exploitatie van de gemeentelijke gymzalen in Heerhugowaard ligt bij Heerhugowaard Sport N.V., die van de gymzalen in de voormalige gemeentelijke Langedijk bij Stichting Social Leisure. De twee gymzalen bij het Huygens College (locatie Middenweg) zijn eigendom van onderwijsstichting SOVON. De stichting heeft afspraken met Heerhugowaard Sport N.V. over avond- en weekendverhuur.

Tabel 3.3 Gymzalen in de gemeente Dijk en Waard in 2023 (afmetingen in meters)

Accommodatie	Lengte	Breedte	Hoogte	Eigendom	Exploitant
Heerhugowaard					
Huygens College (locatie Middenweg, 2 gymzalen)	21	12	5,5	SOVON	SOVON/Heerhugowaard Sport N.V.
Rozenhoutstraat	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Eikenlaan	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Plutolaan	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Rembrandtstraat	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
De Geul	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
De Granaat	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Jan Glijnisweg	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Smaragd	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Weegbree	21	12	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Gymzaal Dreef	22	14	5,5	Gemeente	Heerhugowaard Sport N.V.
Experticecentrum Vaandel-Zuid (2 gymzalen)*	22	14	5,5	Stichting Maatschappelijk Vastgoed	Expertisecentrum
Noord-Scharwoude					
Gymzaal Platte Ven	21	12		Gemeente	SSL
Gymzaal Schoolstraat	21	12		Gemeente	SSL
Gymzaal Geestmerambacht	21	12		Gemeente	SSL
Oudkarspel					
Gymzaal Bogtmanstraat	21	12		Gemeente	SSL
Sint Pancras					
Gymzaal De Sperwer	21	12		Gemeente	SSL

* Gerealiseerd in 2023.
Bron: gemeente Dijk en Waard

Tennishallen

Naast de sporthallen, sportzalen en gymzalen bevindt zich in de gemeente een aantal tennishallen. Twee van deze tennishallen zijn in het kader van dit onderzoek

[8] Waarvan zich er twee op één locatie bevinden (Huygens College, locatie Middenweg).

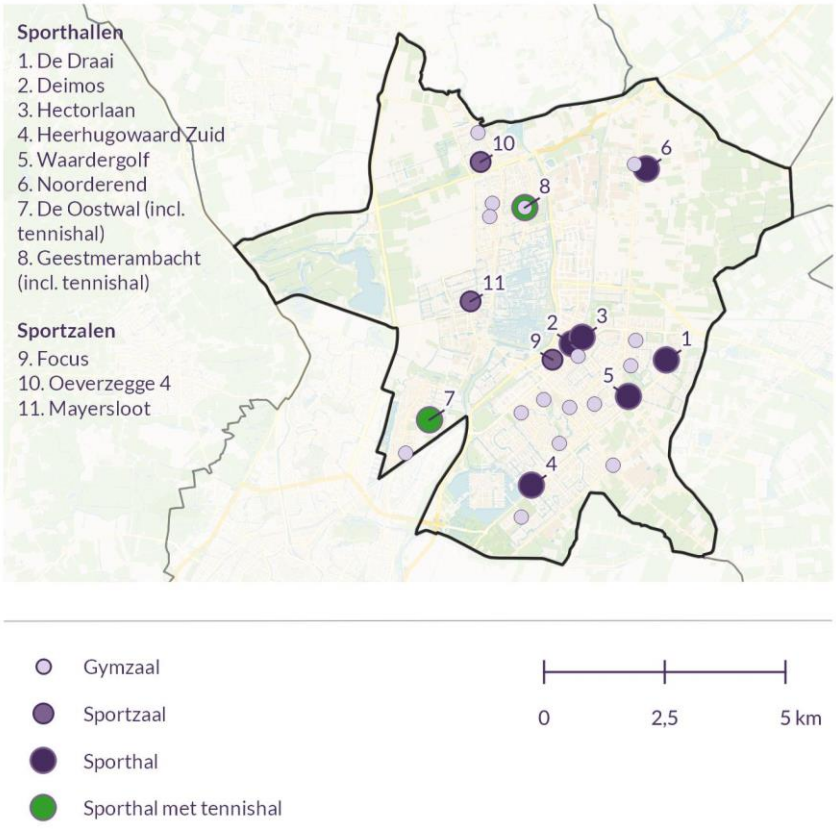
relevant, omdat ze genoemd worden als mogelijke locatie om te verbouwen naar een hal met de functionaliteit van een sporthal:

- Tennishal Geestmerambacht B is eigendom van de gemeente Dijk en Waard en wordt beheerd door Social Leisure. De hal heeft met een afmeting van circa 51 x 32 meter de grootte van een sporthal.
- Tennishal de Oostwal is (net als het naastgelegen tennispark) eigendom van de Stichting Tennisbanen Sint Pancras en wordt ook door deze stichting beheerd. In 2016 is de tennishal geheel vernieuwd en gerenoveerd. De hal telt drie tennisbanen.

3.2 Ruimtelijke spreiding

De binnensportaccommodaties in Dijk en Waard liggen verspreid over de gemeente (figuur 3.1) met het zwaartepunt in Heerhugowaard.

Figuur 3.1
Binnensportaccommodaties gemeente Dijk en Waard in 2023
(in indexcijfers: basisjaar volleybal en gymnastiek = 2017; handbal = 2018)

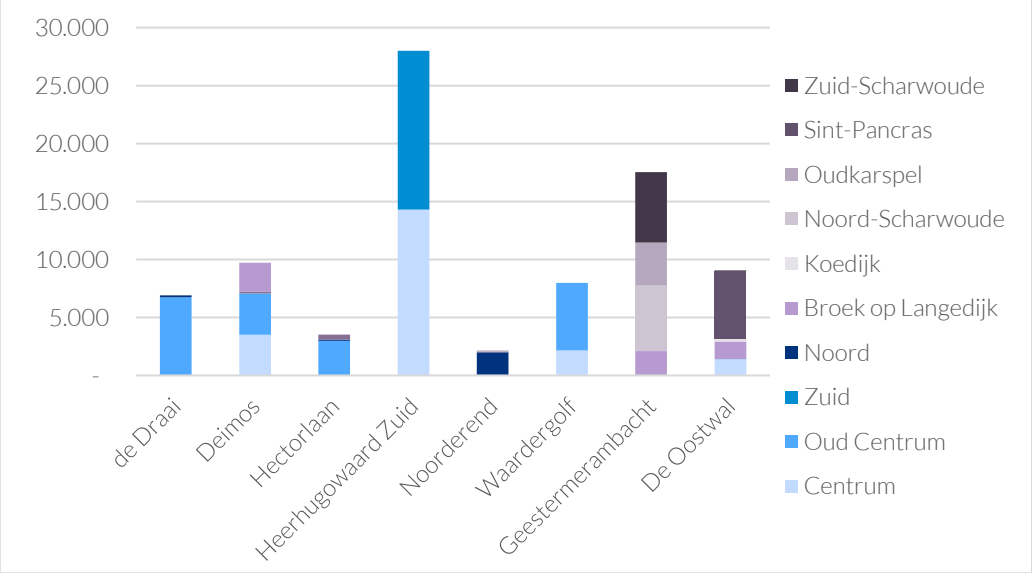


Bron: Gemeente Dijk en Waard. Bewerking: Mulier Instituut.

Verzorgingsbereik

Sporthal Heerhugowaard Zuid heeft veruit het grootste verzorgingsbereik binnen de gemeente. Voor 28.000 inwoners van Dijk en Waard is dit de dichtstbijzijnde sporthal. Dit betreft een groot deel van de inwoners van Centrum en Zuid. Daarna volgt sporthal Geestmerambacht A, die voor 17.530 inwoners de dichtstbijzijnde sporthal is. Dit betreft een groot deel van de inwoners van de kernen in de voormalige gemeente Langedijk. Voor de meeste inwoners van Sint-Pancras is de Oostwal de dichtstbijzijnde sporthal.

Figuur 3.2
Verzorgingsbereik per sporthal 2023
O.b.v. aantal inwoners en dichtstbijzijnde sporthal



Bron: Mulier Instituut.

Afstand

De inwoners van de gemeente Dijk en Waard hoeven gemiddeld niet meer dan een kilometer af te leggen naar de dichtstbijzijnde sporthal (tabel 3.4). Dit is een stuk minder dan het landelijke gemiddelde van 1,6 kilometer. In matig stedelijke gemeenten ligt de gemiddelde afstand tot een sporthal op 1,4 kilometer.

Voor een sportzaal (waar er drie van zijn in de gemeente) moeten de inwoners logischerwijs een stuk verder reizen. Een gymzaal is voor de inwoners van Dijk en Waard gemiddeld binnen 700 meter te vinden.

Tabel 3.4 Gemiddelde reisafstand naar dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie 2023

(in meters, gemeten over de weg)

Kern(gebied)	Sporthal	Sportzaal	Gymzaal
Heerhugowaard			
Centrum	1.141	1.720	510
Oud Centrum	600	1.520	460
Zuid	658	2.830	750
Noord	821	3.170	710
Bedrijventerrein	557	1.320	690
Zuid-Scharwoude	1.171	1.160	830
Broek op Langedijk	1.964	600	1.750
Sint-Pancras	558	2.610	880
Noord-Scharwoude	713	890	430
Oudkarspel	1.756	690	570
Koedijk	3.077	4.200	4.470
Gemiddeld gemeente	950	1.730	690
Matig stedelijke gemeenten (2020)*	1.400	n.b.	n.b.
Nederland (2020)*	1.800	n.b.	n.b.

Bron: Mulier Instituut.

Drie kilometer wordt algemeen beschouwd als de afstand die men bereid is af te leggen voor zijn of haar sportbeoefening (Hoekman, Wezenberg-Hoenderkamp, & Van der Poel, Sportaccommodaties in beeld, 2013). Vrijwel alle inwoners van Dijk en Waard wonen binnen drie kilometer van de dichtstbijzijnde sporthal (landelijk: 90%). Alleen de inwoners van Koedijk moeten een grotere afstand afleggen. Zoals kaart 3.1 laat zien, ligt er in de directe nabijheid van deze kern geen sporthal.

3.3 Behoefte binnensport

Benchmark

De Database SportAanbod (DSA) omvat alle geregistreerde sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000). Nederland telt volgens de DSA 4.681 gymzalen, 750 sportzalen en 1.606 sporthallen. Dit komt neer op een gemiddelde van 15,6 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners.[9]

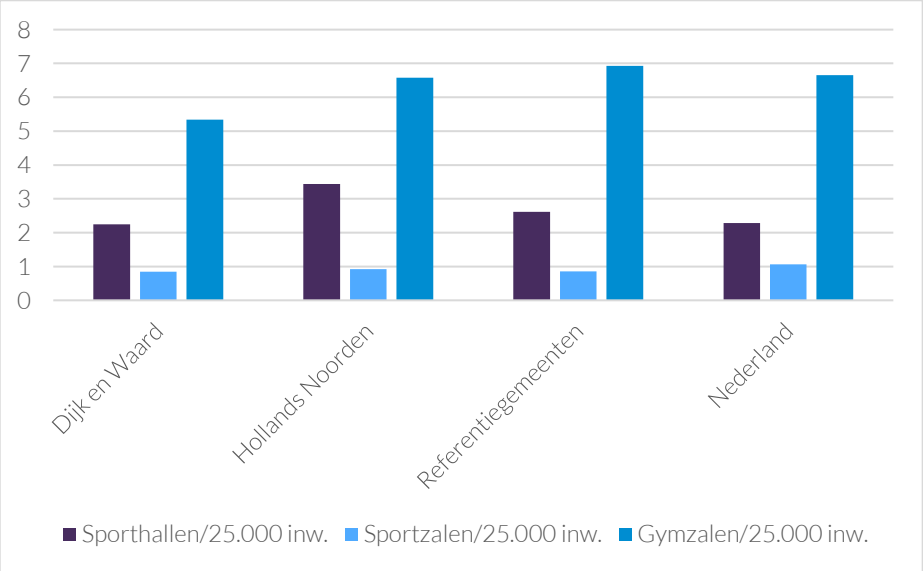
De sporthallen, sportzalen en gymzalen in Dijk en Waard zijn samen goed voor 49 zaalsporteenheden (inclusief de twee nieuwe gymzalen bij Vaandel-Zuid), wat neerkomt op 13,8 eenheden per 25.000 inwoners. Het aanbod van binnensportruimte per 25.000 inwoners in Dijk en Waard is daarmee kleiner dan gemiddeld in Nederland (15,6), in de regio (18,7) en in de referentiegemeenten (16,5). Met de geprognosticeerde bevolkingsgroei en een gelijkblijvend aanbod zal het aantal zaaldelen per 25.000 inwoners in 2040 11,8 bedragen.

Figuur 3.3 toont een specificatie van het aanbod naar de verschillende typen binnensportaccommodaties. Hierbij vergelijken we het aanbod in Dijk en Waard

[9] Hierbij is een gymzaal één zaalsporteenheid, een sportzaal telt voor twee zaalsporteenheden en een sporthal telt voor drie zaalsporteenheden.

met de VSG-regio Hollands Noorden, een groep referentiegemeenten (op basis van stedelijkheid en aantal inwoners) en Nederland. Hieruit blijkt dat alle accommodatievormen in Dijk en Waard relatief beperkt vertegenwoordigd zijn. Het aantal gymzalen blijft het sterkst achter bij de verwachting op basis van het aantal inwoners.

Figuur 3.3
Benchmark aanbod binnensportruimte gemeente Dijk en Waard in 2023



Bron: Databestand Sportaanbod (DSA) en gemeentelijke accommodatielijst, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

Tussen het aanbod in Dijk en Waard en het gemiddelde in de referentiegemeenten zit een verschil van negen zaaldelen. Dit zijn bijvoorbeeld twee sporthallen en drie gymzalen. Met de bevolkingsgroei zou het verschil, zonder extra binnensportaccommodaties, oplopen tot twintig zaaldelen. Hierna kijken we in hoeverre de behoeftebepaling op basis van draagvlakcijfers deze constatering ondersteunt.

Draagvlak sporthallen

Op basis van draagvlakcijfers (zie paragraaf 1.3) bestaat in de gemeente Dijk en Waard op dit moment een behoefte aan zes tot elf sporthallen voor de (georganiseerde) binnensport (tabel 3.5). Hierbij zijn wij voor de kernen uitgegaan van een draagvlak van 6.250 (maximale behoefte) tot 12.500 (minimale behoefte) inwoners voor een sporthal en voor Heerhugowaard van een draagvlak van 10.000 (maximale behoefte) tot 17.500 (minimale behoefte) inwoners voor een sporthal.

Voor de kernen is dit conform de bandbreedte voor minder stedelijke gebieden en voor Heerhugowaard conform de bandbreedte voor stedelijker gebieden. Voor Heerhugowaard als geheel hebben we het totaalaantal inwoners van Heerhugowaard samengenomen.

Het huidige aanbod bevindt zich in het midden van de bandbreedte. Met de verwachte bevolkingsgroei komt het aanbod aan de onderkant van de behoeftebandbreedte te liggen.

Of de werkelijke behoefte aan de boven- of onderkant van de bandbreedte valt, hangt onder andere af van de bevolkingsdichtheid (hoe groter, hoe efficiënter de ruimtes gebruikt kunnen worden), de aanwezigheid van andere accommodatievormen (zoals een turnhal of een blaashal), de populariteit van binnensporten en de ambities op dit gebied.

Tabel 3.5
Vraag-aanbodanalyse sporthallen Dijk en Waard in 2023, 2030 en 2040

			Behoefte			Overschot (+)/tekort (-)	
Jaar	Aanbod		Min.	Max.		Min.	Max.
2023	8		6	11		2	-3
2030	8		6	12		2	-4
2040	8		7	12		1	-4

Bron: Mulier Instituut.

Kerngebieden

Inwoners die in een bepaalde wijk wonen, maken niet per definitie gebruik van een sportaccommodatie die zich in dezelfde wijk (of gemeente) bevindt. Sporthallen en sportzalen hebben immers een verzorgingsgebied dat groter is dan de wijk of gemeente waarin ze staan. Om toch een beeld te krijgen van waar de behoefte aan sporthallen (op basis van de bevolkingsomvang) zich binnen de gemeente bevindt, geeft tabel 3.6 daarvan een specificatie per kerngebied. Het normatieve overschot/tekort betreft het huidige aanbod minus de behoefte.

Uit tabel 3.6 blijkt dat binnen de gemeente Dijk en Waard het normatieve tekort aan sporthallen het grootst is in de kernen. Dit tekort loopt tot 2040 verder op. Binnen Heerhugowaard is Centrum het kerngebied met de meeste inwoners, terwijl hier geen sporthal aanwezig is. Hiermee lijkt er sprake te zijn van een tekort. In Noord daarentegen bevinden zich drie sporthallen, terwijl de bevolkingsomvang er relatief klein is. In de praktijk zullen veel inwoners van Centrum georiënteerd zijn op de sporthallen in Noord.

Tabel 3.6 Vraag-aanbodanalyse sporthallen kerngebieden in 2023, 2030 en 2040

Kerngebied	Inw.	Aanbod	Behoefte*						Normatief overschot (+) /tekort (-)	
	2023	2023	2023		2030		2040		2040	
			Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
Centrum	22.157	0	1	2	2	3	2	3	-2	-3
Noord	3.020	3	0	0	0	0	0	0	3	3
Oud Centrum	20.151	2	1	2	1	2	1	2	1	0
Zuid	14.044	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Heerhugowaard	59.372	6	3	6	4	7	4	7	2	-1
Broek op Langedijk	6.083	0	0	1	1	1	1	1	-1	-1
Koedijk	276	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noord-Scharwoude	5.852	1	0	1	1	1	1	1	0	0
Oudkarspel	3.883	0	0	1	0	1	0	1	-0	-1
Sint-Pancras	5.942	1	0	1	1	1	1	1	0	0
Zuid-Scharwoude	6.684	0	1	1	1	1	1	1	-1	-1
Kernen	28.720	2	2	5	2	5	3	5	-1	-3

* Per kerngebied geeft de tabel de afgeronde behoefte. Het subtotaal voor Heerhugowaard en de kernen betreft de optelling van de onafgeronde behoefte. De optelling van de afgeronde behoeftes van de kerngebieden (zoals weergegeven in de tabel) hoeft daardoor niet overeen te komen met de subtotalen voor Heerhugowaard en de kernen. Hetzelfde geldt voor de optelling van Heerhugowaard en de kernen versus het gemeentetotaal (tabel 3.5). Kerngebied 'bedrijventerrein' is niet in de tabel opgenomen.

3.4 Gebruik

Behalve de behoefte op basis van de kengetallen hebben we ook het daadwerkelijke gebruik van de gemeentelijke accommodaties geanalyseerd. Van zes sporthallen, twee sportzalen en zestien gymzalen heeft de gemeente hiervoor verhuuroverzichten over het jaar 2022-2023 aangeleverd. In deze paragraaf brengen we op basis van deze overzichten het gebruik van de binnensportaccommodaties in beeld.

De behoefte aan binnensportaccommodaties verschilt gedurende het jaar. Door onder andere de zaalcompetities van 'veldsporten' die niet gedurende het hele jaar plaatsvinden (zoals hockey), sporten die naast een zaalseizoen ook een veldseizoen hebben (korfbal en handbal) en het bewegingsonderwijs dat in zomermaanden (deels) op sportvelden plaatsvindt, is de behoefte aan ruimte in de binnensportaccommodaties in de wintermaanden beduidend hoger dan daarbuiten.

Ook verschilt het gebruik van binnensportaccommodaties gedurende de dag. Doordeweeks vindt tussen 09:00 uur en 15:00 uur vooral bewegingsonderwijs plaats. Doordeweeks zijn de uren tussen 18:00 uur en 22:00 uur vooral in gebruik door sportverenigingen. In het weekend worden sportzalen en gymzalen beduidend minder gebruikt dan sporthallen. Sportzalen en gymzalen voldoen niet aan de afmetingseisen voor competities van alle zaalsporten (en veldsporten die een zaalcompetitie hebben) (Wezenberg-Hoenderkamp, Hoekman, & Schadenberg, 2020).

Om te bepalen of het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in Dijk en Waard hoog of laag is, vergelijken we de resultaten met die van een benchmark. Hierin hebben we een groep gemeenten opgenomen die op basis van stedelijkheid vergelijkbaar is met Dijk en Waard (matig stedelijk).[10]

Jaargebruik

Tabel 3.7 toont het gemiddelde jaargebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in gewogen uren[11] in seizoen 2022-2023 (maandag t/m zondag; van 08:00 tot 23:00 uur; inclusief vakantie- en feestdagen). De sporthallen in Dijk en Waard werden dit seizoen gemiddeld bijna 2.400 uur gebruikt (in 2019 was dit 2.330 uur). Voor de gymzalen was dit bijna 1.400 uur (in 2019 was dit 1.250).

De sporthallen worden ongeveer evenveel voor sportdoeleinden gebruikt als voor bewegingsonderwijs. Uitzondering vormt sporthal Oostwal. Die wordt vrijwel volledig gebruikt voor sportdoeleinden en nauwelijks voor bewegingsonderwijs of andere activiteiten.

Omdat sportzaal Focus alleen in de avonduren wordt beheerd door Heerhugowaard Sport N.V. en overdag door scholengemeenschap SOVON, is van deze zaal het exacte aantal uren bewegingsonderwijs onbekend. Voor de berekening hebben we dit aantal gelijkgesteld aan dat van Mayersloot.[12]

In de gymzalen zijn de scholen de grootste gebruiker. Uitzondering is gymzaal Geestmerambacht, die juist primair voor sportdoeleinden wordt benut. Het sportgebruik varieert sterk tussen de verschillende gymzalen.

Ten slotte hebben we tennishal Geestmerambacht B in de tabel opgenomen. Hiervan wordt op jaarbasis circa 500 uur gebruik gemaakt, waarvan 60 procent voor sportdoeleinden.

[10] Borne, Haaksbergen, Oldenzaal, Teylingen, Rheden, Kampen en Hoogeveen.
[11] Het gewogen aantal bezette uren is het aantal bezette uren gecorrigeerd met een deelfactor. Dit betekent dat als de helft van een sporthal bezet is, we deze uren voor de helft meenemen in het totale aantal bezette uren.
[12] Conform de opgave van de gemeente Dijk en Waard wordt deze zaal overdag grotendeels gebruikt voor bewegingsonderwijs.

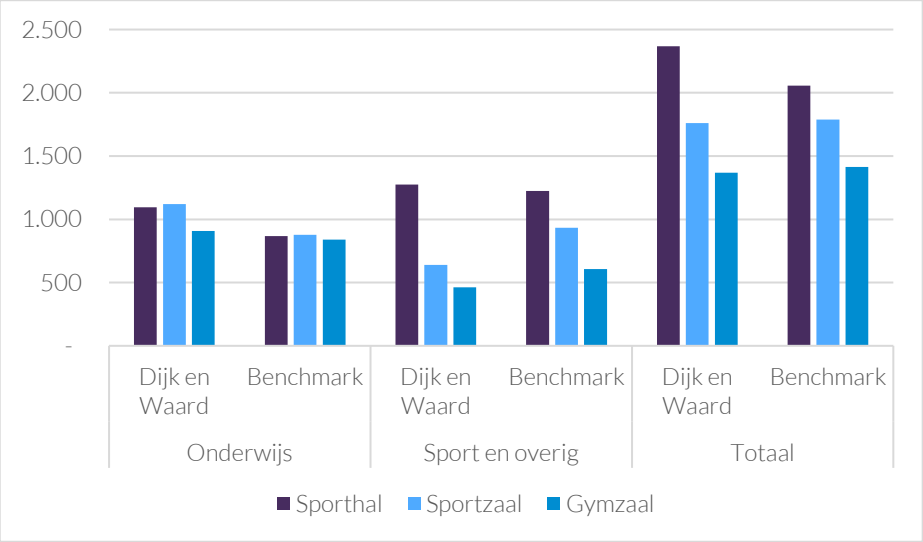
Tabel 3.7 Jaargebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties naar type (seizoen 2022-2023)

Voorziening	Sport		Bewegingsonderwijs		Overig		Totaal
	Uren	%	Uren	%	Uren	%	Uren
Waardergolf	1.270	44%	1.540	54%	60	2%	2.860
Deimos	1.150	44%	1.380	52%	110	4%	2.640
Zuid	1.180	47%	1.150	46%	170	7%	2.490
Draai	880	39%	1.080	48%	290	13%	2.250
Geestmerambacht A	910	42%	1.240	57%	20	1%	2.160
Sporthal de Oostwal	1.610	90%	180	10%	10	0%	1.800
Sporthallen gemiddeld (N=6)	**1.170**	**49%**	**1.090**	**46%**	**110**	**5%**	**2.370**
Granaat	90	4%	1.380	66%	610	29%	2.080
Weegbree	570	28%	1.150	56%	320	16%	2.040
De Sperwer	340	17%	1.520	79%	80	4%	1.940
Rembrandtstraat	260	16%	1.060	65%	310	19%	1.620
Plutolaan	420	26%	1.100	69%	70	4%	1.590
Geul	400	25%	1.150	73%	30	2%	1.570
Eikenlaan	10	1%	1.070	69%	460	30%	1.540
Smaragd	70	5%	950	62%	510	33%	1.530
Platte Ven	230	16%	1.190	82%	30	2%	1.450
Jan Glijnisweg	140	10%	1.080	79%	150	11%	1.370
Dreef	30	2%	1.080	80%	250	18%	1.360
Lourens Bogtman	440	39%	700	61%	-	0%	1.150
Geestmerambacht	1.050	96%	20*	2%	20	2%	1.100
Schoolstraat	80	9%	630	66%	240	25%	950
Rozenhoutstraat	180	28%	440	68%	30	4%	640
Gymzalen gemiddeld (N=15)	**270**	**20%**	**910**	**66%**	**190**	**14%**	**1.370**
Mayersloot	630	36%	1.120	64%	10	0%	1.760
Focus**	630	36%	1.120	63%	20	1%	1.770
Sportzaal gemiddeld (N=2)	**630**	**36%**	**1.120**	**64%**	**15**	**1%**	**1.765**
Tennishal Geestmerambacht B	300	60%	25	5%	175	35%	500

* In gymzaal Geestmerambacht wordt geen bewegingsonderwijs meer gegeven. De basisschool die er voorheen gebruik van maakte is gefuseerd (IKC Waterrijk) en maakt nu gebruik van gymzaal Lourens Bogtman.
** Van Focus zijn geen exacte uren bewegingsonderwijs bekend. Aangezien de zaal overdag goed bezet is met bewegingsonderwijs, hebben wij in deze tabel het aantal uren bewegingsonderwijs gelijk met dat van Mayersloot verondersteld.

In **figuur 3.4** vergelijken we het gemiddelde jaargebruik van de accommodaties per doeleinde met een benchmark bestaande uit gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse als Dijk en Waard. Hieruit blijkt dat het gemiddelde jaargebruik van de sporthallen in Dijk en Waard hoger ligt dan gemiddeld. De gemiddelde jaarbezetting van de gymzalen ligt rond hetzelfde niveau als de benchmark. Het gemiddelde jaargebruik van de sportzalen ligt rond het gemiddelde. Het aantal uren bewegingsonderwijs ligt in de sportzalen relatief hoog, terwijl het aantal uren voor sport en overige doeleinden er wat lager ligt.

Figuur 3.4
Gemiddeld jaargebruik per type accommodatie (seizoen 2022-2023)
(in aantal uren)

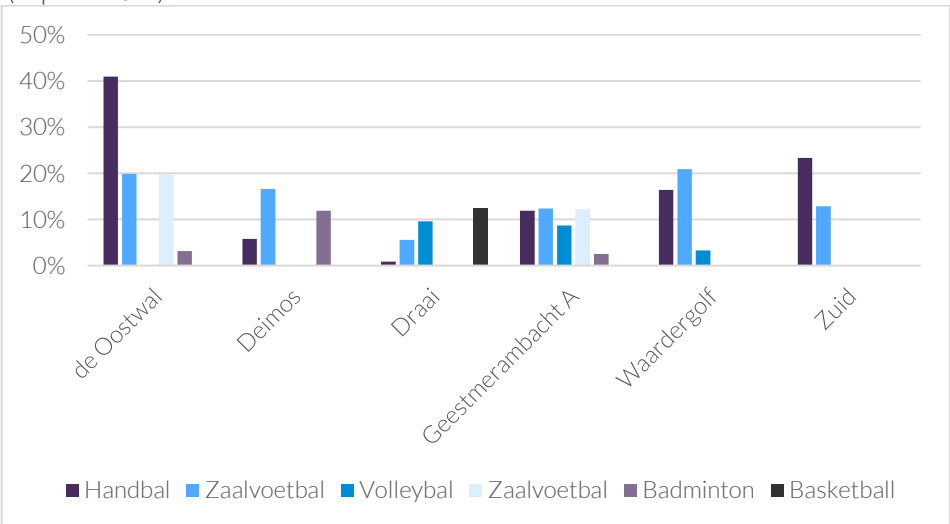


Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

Sportgebruik

De meest beoefenende sport in de sporthallen in de gemeente Dijk en Waard is handbal (16% van de sporturen), gevolgd door zaalvoetbal (15% van de sporturen). De sporthallen die het meest voor deze sporten worden gebruikt zijn de Oostwal, Waardergolf en sporthal Zuid.

Figuur 3.5
Aandeel sporten (met de meeste uren) binnen het totale aantal sporturen
(in procenten)



Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

3.5 Bezetting

In de bezetting van binnensportaccommodaties zijn twee seizoenen te onderscheiden: het reguliere seizoen (van maart t/m oktober) en het winterseizoen (van november t/m februari). In **figuur 3.6** staat voor beide periodes de gemiddelde doordeweekse bezetting overdag en 's avonds weergegeven.

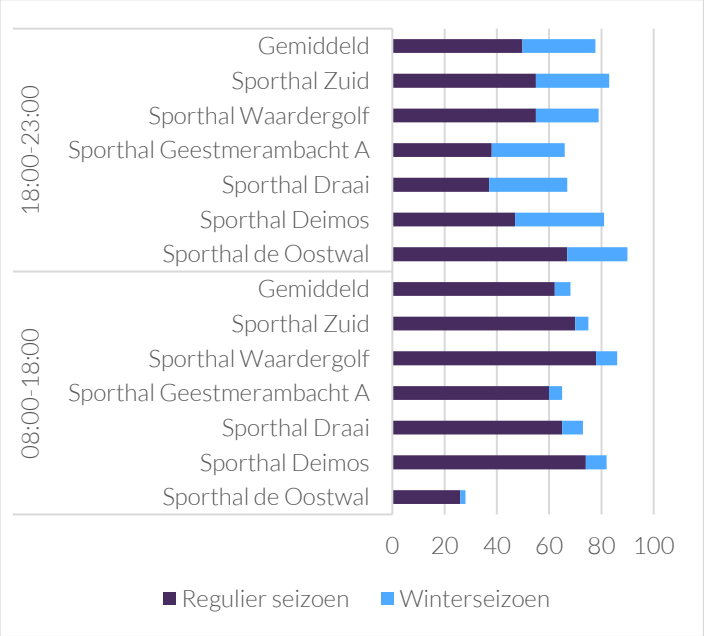
In de figuur hebben we het aantal uren dat de voorziening in gebruik is gedeeld door het totale aantal beschikbare uren in de betreffende periode. Voor de berekening van de bezettingspercentages gaan we uit van het aantal uren exclusief feest- en vakantiedagen.

Sporthallen

In het reguliere seizoen zijn de sporthallen overdag (op doordeweekse dagen) 62 procent van de tijd in gebruik. In de avond is de gemiddelde bezetting met 50 procent een stuk lager. Dit zien we ook in het landelijke beeld.

In de wintermaanden zijn de sporthallen beduidend drukker bezet dan in het reguliere seizoen. Vooral 's avonds neemt de bezetting in de wintermaanden fors toe. Gemiddeld bedraagt deze 78 procent. Opvallend is dat sporthal de Oostwal 's avonds de hoogste bezettingsgraad van alle sporthallen heeft en overdag juist de laagste. Sporthallen Geestmerambacht A en Draai hebben ogenschijnlijk nog ruimte in de avonduren (zowel in het reguliere seizoen als in de wintermaanden).

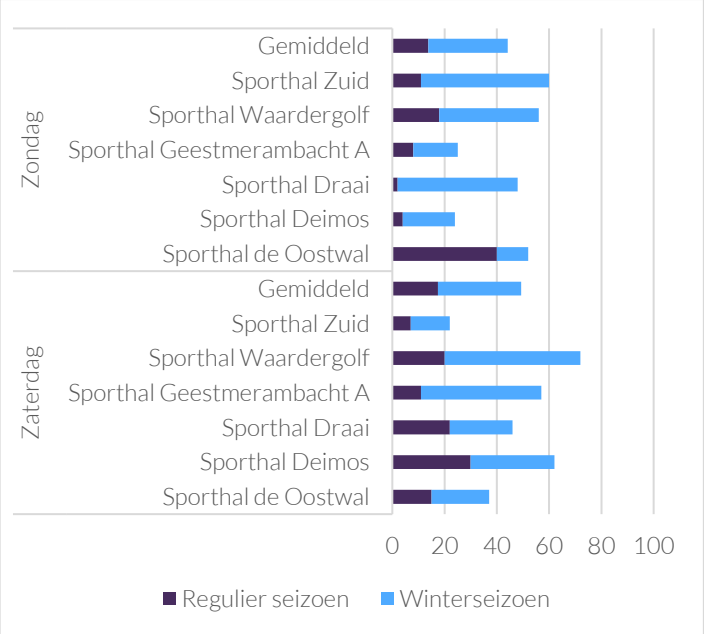
Figuur 3.6
Gemiddelde doordeweekse bezetting sporthallen naar tijdsblok
(in procenten)



Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

Op zaterdagen zijn de sporthallen in het reguliere seizoen gemiddeld 18 procent van de tijd bezet. In de wintermaanden ligt de bezetting met 49 procent een stuk hoger. Op zondagen is de gemiddelde bezettingsgraad nog iets lager dan op zaterdag (14% in het reguliere seizoen en 44% tijdens de wintermaanden).

Figuur 3.7
Gemiddelde bezetting sporthallen op weekenddagen tussen 09:00 en 19:00 uur
(in procenten)



Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

Sporthallen Noorderend en Hectorlaan zijn niet in eigendom van de gemeente. Hiervan zijn dus geen getailleerde reserveringsoverzichten beschikbaar. Wel hebben de exploitanten een globaal beeld geschetst van de verhuur.

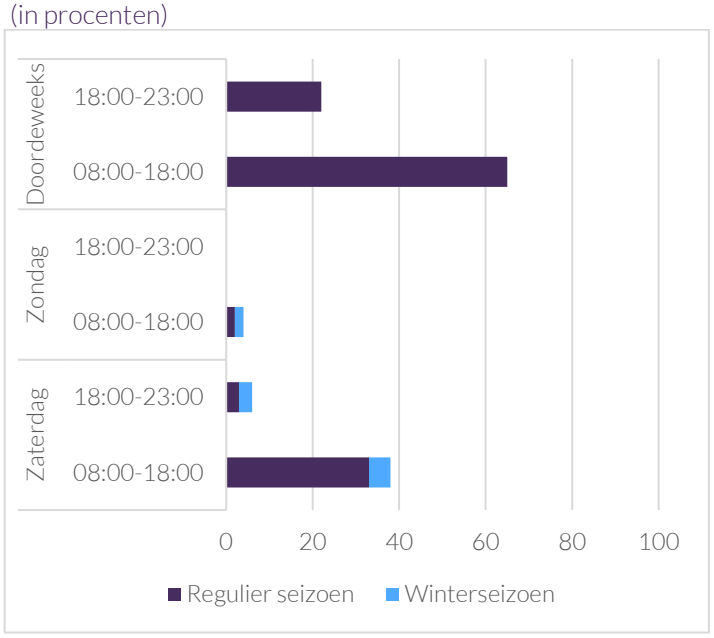
Hectorlaan wordt na 17:00 uur door Heerhugowaard Sport N.V. verhuurd. De hal wordt dan (gedurende een deel van het seizoen) gebruikt door handbalvereniging Tornado, hockeyvereniging MHC en korfbalvereniging Apollo. Overdag is de sporthal volledig in gebruik voor bewegingsonderwijs, aldus de gemeente Dijk en Waard. Deze sporthal heeft geen horeca of andere voorzieningen, waardoor er alleen getraind kan worden. In het weekend wordt geen gebruik gemaakt van de sporthal.

Sporthal Noorderend is in eigendom van Stichting Dorpshuis. De stichting geeft aan dat ook in deze sporthal de populaire uren een hoge bezettingsgraad kennen. De hal biedt met name overdag nog ruimte; in de avonduren is er nog beperkte ruimte beschikbaar. Stichting Dorpshuis geeft aan dat niet alleen de sporthal, maar ook het dorpshuis zelf en de naastgelegen sportvelden nog vele mogelijkheden bieden voor diverse vormen van gebruik.

Sportzalen

Sportzaal Mayersloot wordt voornamelijk doordeweeks overdag gebruikt. In de avonduren wordt er beperkt gebruik van gemaakt. Het weekendgebruik beperkt zich tot de zaterdag. Aangezien van sportzaal Focus geen gebruiksuren overdag bekend zijn, laten we deze zaal in onderstaande grafiek buiten beschouwing. Volgens gemeente Dijk en Waard is (ook) deze sportzaal overdag volledig in gebruik voor bewegingsonderwijs.

Figuur 3.8
Gemiddelde bezetting sportzaal Mayersloot naar periode en tijdsblok
(in procenten)



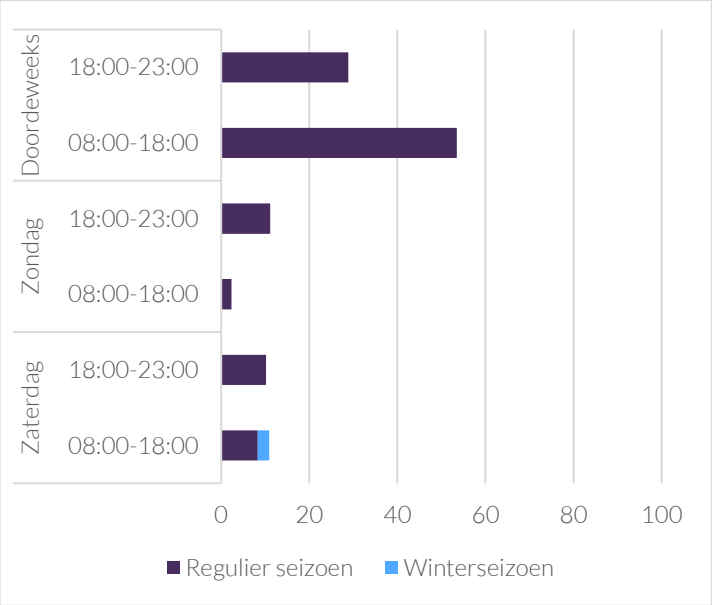
Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

Gymzalen

In **figuur 3.9** is de gemiddelde bezetting van de gymzalen in Dijk en Waard te zien voor verschillende perioden en tijdsblokken.

De gymzalen worden voornamelijk doordeweeks en overdag gebruikt voor bewegingsonderwijs. De bezettingsgraad in de zomer- en winterperiode is hierdoor ongeveer gelijk (circa 54%). 's Avonds varieert de bezetting van gemiddeld 29 procent in het reguliere seizoen tot 24 procent in winterseizoen. De verschillen tussen de individuele gymzalen zijn wel groot (zie bijlage 1). In het weekend wordt er slechts beperkt gebruik gemaakt van de gymzalen.

Figuur 3.9
Gemiddelde bezetting gymzalen naar periode en tijdsblok
(in procenten)



Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

Hoofdstuk 4

Visie stakeholders

In het onderzoek hebben we op diverse manieren input verzameld van de verschillende stakeholders bij binnensportaccommodaties in de gemeente Dijk en Waard. In dit hoofdstuk beschrijven we de ervaringen, wensen en voorstellen die de stakeholders hebben geuit.

In de eerste plaats hebben we een enquête uitgezet onder de binnensportverenigingen. Daarnaast hebben we interviews gehouden met de sportbedrijven en de exploitanten van niet-gemeentelijke accommodaties. Ten slotte hebben we de drie werkgroepen geraadpleegd die bij de gemeente een plan hebben ingediend voor de toekomstige ontwikkeling van het aanbod van binnensportaccommodaties in Dijk en Waard.

4.1 Verenigingen

In april van dit jaar hebben we onder dertig binnensportverenigingen in de gemeente Dijk en Waard een enquête uitgezet. In totaal hebben dertien verenigingen hieraan deze ingevuld:

- Gymvereniging De Noord
- Turn Totaal Langedijk (TTL)
- Sport In Uitvoering (SIU)
- D.V.V. Langedijk (gymnastiek, volleybal)
- Handbalvereniging KSV
- Handbalvereniging Lacom'91
- Handbalvereniging Tornado
- Zaalvoetbalvereniging Vrone
- iStichting Recreatie Zaalvoetbal
- Zaalvoetbalvereniging FC Marlène
- Volleybalvereniging Relay
- Badmintonvereniging RBS
- Basketbalvereniging HBC

Bij negen verenigingen is het aantal leden de afgelopen vijf jaar toegenomen. Vijf daarvan verwachten dat het aantal leden de komende jaren blijft toenemen.

Bij TTL is de afgelopen vijf jaar het aantal leden gedaald. Hierbij hebben, volgens de vereniging, in ieder geval de coronamaatregelen een rol gespeeld. Volgens de vereniging heeft ook het ontbreken van een kwalitatief goede ruimte meegespeeld. De vereniging geeft aan dat ze met een turnhal efficiënter les kunnen geven en de uren volledig kunnen benutten (geen op- en afbouw). Daarnaast zorgt een eigen 'honk' voor een groter clubgevoel en biedt het de mogelijkheid om flexibeler met het rooster om te gaan.

Hoewel de beschikbaarheid van binnensportaccommodaties op dit moment voor geen enkele vereniging een bedreiging vormt voor het voortbestaan, geven vrijwel alle verenigingen aan dat de beschikbaarheid van geschikte accommodatie van belang is voor de toekomstige ontwikkeling van het aantal leden. Ze zouden dan ook graag meer gebruik maken van de binnensportaccommodaties in de eigen gemeente.

Belangrijke argumenten zijn om het sportaanbod (meer) op één locatie te clusteren (o.a. voor het clubgevoel), om meer trainingen/wedstrijden aan te bieden voor de huidige leden en om nieuwe leden/teams te kunnen accommoderen (bijvoorbeeld omdat er nu een wachtlijst is). Daarnaast speelt de ambitie van sommige verenigingen om op een hoger niveau te spelen of een topsportklimaat te realiseren een rol in deze behoefte.

Van de verenigingen die de enquête hebben ingevuld geven er vier aan ook gebruik te maken van een accommodatie buiten de gemeente. Dit zijn Turn Totaal Langedijk (TTL), handbalvereniging KSV, zaalvoetbalvereniging Vrone[13] en zaalvoetbalvereniging FC Marlène.

TTL noemt als reden voor het uitwijken dat de accommodaties in Dijk en Waard onvoldoende geschikt zijn voor turnen en trampolinespringen op het niveau dat zij beoefent.

Voor handbalvereniging KSV is de reden dat ze in de eigen gemeentelijke accommodaties niet met hars mogen trainen.[14]

Zaalvoetbalvereniging Vrone geeft aan dat in de eigen gemeente geen of onvoldoende ruimte beschikbaar is op de gewenste tijden en/of dagen en dat de beschikbare accommodaties te klein zijn voor zaalvoetbal.

Ook FC Marlène geeft aan dat er in de gemeente zelf geen of onvoldoende ruimte beschikbaar is op de gewenste tijden en/of dagen. Daarnaast benoemt de vereniging een lagere huurprijs als argument om te sporten in een accommodatie buiten Dijk en Waard.

4.2 Sportbedrijven

Heerhugowaard Sport N.V.

Het sportbedrijf geeft aan dat het een uitdaging vormt om voldoende ruimte te bieden voor bewegingsonderwijs binnen de gemeente. Daarnaast ervaren scholen in het zuidelijke deel van de gemeente moeilijkheden vanwege de grote afstand tot gymnastieklokalen. Hoewel de 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Dijk en Waard' uitgaat van een normafstand van twee kilometer. wijst het

[13] Ook handbalvereniging Vrone (die de enquête niet heeft ingevuld) maakt volgens de gemeente Dijk en Waard gebruik van een accommodatie buiten de eigen gemeente.
[14] De gemeente Dijk en Waard heeft te kennen gegeven dat hier inmiddels afspraken over zijn gemaakt die het gebruik van hars nu wel mogelijk maken.

sportbedrijf op de norm van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Hierin staat dat er voor basisonderwijs in ieder geval binnen een maximale afstand van één kilometer (gemeten langs de kortste begaanbare en veilige route voor leerlingen) een gymnastieklokaal beschikbaar moet zijn. Het sportbedrijf is van mening dat de verspreiding van gymnastieklokalen in dit deel van de gemeente beter kan.

Over het algemeen merkt het sportbedrijf op dat de staat van de gymzalen in de gemeente redelijk is, maar sommige vertonen tekenen van veroudering, zoals problemen met akoestiek, ventilatie en energie-efficiëntie. Het sportbedrijf vraagt zich af of investeringen in deze gymzalen een duurzame oplossing bieden en benadrukt daarbij het belang van gemeentelijk beleid. Het sportbedrijf brengt als optie naar voren om nieuwbouw te overwegen in het zuidelijke deel van de gemeente.

Heerhugowaard Sport N.V. geeft aan dat van de verschillende typen binnensportaccommodaties de sporthallen het beste te verhuren zijn. Overdag kunnen scholen er gebruik van maken en 's avonds de sportverenigingen. Gymzalen worden 's avonds vaak niet gebruikt, omdat ze te klein zijn voor de meeste sporten. Heerhugowaard Sport N.V. ziet vooral de nabijheid van een gymzaal als voordeel.

Doordat het aantal sporthallen kleiner is, moeten er wel meerdere scholen gebruik van maken. Voor de verenigingen is het aanbod aan sporthallen op dit moment te klein. Zo traint de vrouwentak van zaalvoetbalvereniging FC Marlène in Obdam. En gymvereniging SiU huurt twee binnenbanen van Tennisvereniging Heerhugowaard. Daarnaast vinden handbal en hockey ook steeds meer binnen plaats. Hierdoor wordt het vooral in de winter steeds moeilijker om de puzzel van vraag en aanbod te leggen.

Ten slotte benoemt het sportbedrijf de extra druk op sporthallen als gevolg van demografische ontwikkelingen. Als voorbeeld noemt het nieuwbouwlocatie De Draai in Heerhugowaard, waar de komende jaren een groot aantal woningen wordt gerealiseerd (met een toenemende vraag naar sportvoorzieningen en ruimte voor bewegingsonderwijs tot gevolg). Daarnaast benoemt Heerhugowaard Sport N.V. Stad van de Zon als locatie waar zich geen goede binnensportaccommodatie bevindt.[15]

Gymzalen Geul, Granaat en Smaragd bevinden zich juist dicht bij elkaar op oude groeilocaties en zijn niet maximaal bezet. Het sportbedrijf oppert de suggestie om deze voorzieningen te vervangen door een nieuw duurzaam alternatief.

[15] Sporthal Zuid ligt wel in de directe nabijheid.

Social Leisure

Social Leisure geeft aan dat de accommodaties die het beheert onvoldoende rendabel zijn en dat de bezetting niet optimaal is. Een belangrijk aandachtspunt is de tennishal (Geestmerambacht B). Hier wordt slechts beperkt gebruik van gemaakt. De vloer is anders dan in een gewone sporthal, waardoor de hal niet voor alle sporten geschikt is. Voetbalvereniging Vrone (die sporthal de Oostwal als thuisbasis heeft) heeft gebruik van de hal overwogen, maar hiervan afgezien vanwege de vloer. De hal is ook niet geschikt voor volleybal, aldus Social Leisure.

Daarnaast benoemt Social Leisure Mayersloot als aandachtspunt. Het sportbedrijf geeft aan dat ook deze zaal niet geschikt is voor handbal of voetbal. Op dit moment wordt er in Mayersloot vooral geturnd (door de talenten in de avonduren en op zaterdagochtend). Maar ook voor turnen is Mayersloot niet ideaal, omdat hier de turnmaterialen steeds opnieuw moeten worden klaargezet. Men heeft gekeken of de tennishal (Geestmerambacht B) naar turnhal getransformeerd kan worden, maar dit vraagt een flinke investering. Een volledig nieuwe turnhal zou consequenties hebben voor de bezetting van de bestaande accommodaties.

Voor toekomstige investeringen benadrukt het sportbedrijf het belang van nabijheid voor met name de jeugd in de kernen van de gemeente Dijk en Waard.

4.3 Werkgroepen

Vrone en TC Sint Pancras

Plan

- Wie: handbal- en zaalvoetbalvereniging Vrone en tennisclub Sint Pancras
- Wens:
  1) Nieuwbouw als aanbouw bij het Sportcomplex De Oostwal
  2) Verkoop tennishal de Oostwal en ombouw naar sporthal
- Doel: uitbreiding uren in de eigen kern

De behoefte aan zaalruimte van handbal- en zaalvoetbalvereniging Vrone is groter dan de beschikbare capaciteit in Sint Pancras. Deze verenigingen huren daarom voor zowel trainingen als wedstrijden permanent zaalruimte in andere gemeenten. De vereniging geeft aan dat dit vervelend is voor de sporters en niet verbindend werkt naar de eigen woonplaats en vereniging. Bovendien zijn ook de sportaccommodaties in Alkmaar grotendeels bezet, waardoor Vrone alleen gebruik kan maken van de minst populaire uren.

Zaalvoetbalvereniging Vrone telt volgens eigen zeggen op dit moment 200 leden (waarvan 150 senioren). De handbalvereniging heeft de ambitie om naar 300 leden te groeien.[16] Het huidige tekort aan zaalruimte staat groei van de vereniging in de weg. In totaal zijn er volgens Vrone in Dijk en Waard 1.000 handballers. De

[16] De vereniging telde in seizoen 2022-2023 236 leden (bron: Nederlands Handbal Verbond).

verenigingen staan met elkaar in contact over het capaciteitstekort en staan ervoor open om hierin met elkaar naar oplossingen te zoeken.

Vrone geeft aan het capaciteitstekort meerdere keren met de gemeente besproken te hebben. Daartoe heeft al eerder een heroriëntatie plaatsgevonden rondom de omgeving van de Oostwal in Sint Pancras. Om te voorzien in de behoefte aan zaalaccommodatie voor handbal en zaalvoetbal is uitbreiding van de huidige halcapaciteit noodzakelijk, aldus de vereniging.

Met een extra sporthal worden de capaciteitsproblemen voor deze sporten opgelost. Een mogelijke oplossing ziet men in het ombouwen van tennishal de Oostwal tot sporthal. De Stichting Tennisbanen Sint Pancras is eigenaar van de tennishal. De stichting exploiteert deze zelf.

Vrone geeft aan dat de vereniging een belangrijke verbindende rol vervult binnen Sint Pancras. Bovendien benoemt de vereniging de toenemende aandacht voor zowel handbal als zaalvoetbal bij NOC*NSF. De vereniging is er dan ook voorstander van dat de topsportcultuur bij verenigingen in Dijk en Waard wordt versterkt.

Ten slotte vinden de verenigingen dat de gemeente bij uitbreiding van wijken en buurten onvoldoende rekening houdt met wat dat betekent voor de druk op sportaccommodaties.

Marlène, KSV, Tornado en SiU

Plan
- Wie: handbalverenigingen KSV en Tornado, turnvereniging SiU en zaalvoetbalvereniging FC Marlène
- Wens: multifunctionele sporthal
- Locatie: Heerhugowaard
- Doel: ontmoetingsfunctie, flexibiliteit, visitekaartje Noord-Holland

Zaalvoetbalvereniging Marlène (160 leden), handbalverenigingen KSV (340 leden) en Tornado (204 leden) en turnvereniging SiU (circa 700 leden) pleiten voor een multifunctionele (top)sportaccommodatie in de gemeente Dijk en Waard. De verenigingen geven aan dat de gemeente qua aantal inwoners sterk is gegroeid, maar dat het voorzieningenaanbod niet met de gemeente is meegegroeid. Voor trainingen is er onvoldoende capaciteit; voor wedstrijden zijn er geen goede faciliteiten (bijvoorbeeld voor het ontvangen van gasten).

De verenigingen verwachten dat met een nieuwe accommodatie de verhuur door Heerhugowaard Sport N.V. fors omhoog gaat. Niet alleen door de gewenste uitbreiding van het aantal uren (hiervan hebben een vereniging een indicatie opgegeven in de presentatie die zij aan de gemeente beschikbaar hebben gesteld), maar ook omdat het gebruik van andere accommodaties dan afneemt. Zo zal KSV

overstappen van buitenhandbal naar binnenhandbal, hoeft SiU geen ruimte meer van de tennisvereniging te huren en kan de omzet die nu naar de sporthal in Obdam gaat, binnen de gemeente blijven.
Marlène speelt op topsportniveau en ook KSV zet stappen naar een hoger niveau (waarvoor ze bijvoorbeeld met hars moeten gaan spelen, wat nu niet mogelijk is in de gemeentelijke accommodaties[17]). Ook Vrone in Sint Pancras wordt als topsportvereniging benoemd.

De verenigingen geloven dat Dijk en Waard zich met een beter topsportklimaat sterker op de kaart kan zetten, wat ook op andere terreinen zijn vruchten af kan werpen. Ze benoemen hierbij de voordelen die de stad Alkmaar heeft ondervonden van de ontwikkeling van voetbalclub AZ. Ze geven aan dat topsporters rolmodellen zijn die de sportdeelname bij kinderen kunnen stimuleren.

Daarnaast biedt een dergelijke accommodatie perspectieven voor andere functies (zoals horeca) en aan sport gerelateerde organisaties en faciliteiten (voor verhuur buiten de avonduren).

TTL

Plan
- Wie: Turnvereniging Totaal Langedijk (TTL)
- Wens: eigen turnhal
- Locatie: De binding
- Doel: veilig, effectief en met plezier kunnen turnen (met moderne voorzieningen en materialen die op hun plek kunnen blijven staan)

Turn Totaal Langedijk is in 2004 ontstaan uit een samenwerking van vier verenigingen in Langedijk. TTL verzorgde de trainingen voor de talentvollere turners, ter voorbereiding op lokale en nationale wedstrijden. Deze krachtenbundeling werd destijds door de toenmalig wethouder als voorwaarde gesteld voor de realisatie van een turnhal. Inmiddels biedt TTL een gevarieerd aanbod aan lessen voor wedstrijdturnen voor jongens/heren en meisjes/dames, recreatiegym, 50+, trampolinespringen en dans.

TTL biedt training tot niveau 3 aan, tot voor kort eerste divisie. Leden van de vereniging doen mee aan, en zijn volgens de vereniging zeer succesvol op, regionale en landelijke wedstrijden. De jongensgroepen trekken ook leden uit de omliggende plaatsen (zoals Heerhugowaard, Schagen en Schoorl).

De vereniging benadrukt vooral het belang van het plezier dat kinderen aan deze sport beleven. Het onderschrift van de vereniging luidt dan ook: ‘Sportief presteren met plezier, eruit halen wat erin zit’.

[17] De gemeente Dijk en Waard heeft te kennen gegeven dat hier inmiddels afspraken over zijn gemaakt die het gebruik van hars nu wel mogelijk maken.

Historie

Sinds twintig jaar maakt TTL zich hard voor de realisatie van een turnhal (voor trainingen) in Broek op Langedijk. De vereniging geeft aan dat hierover veelvuldig overleg heeft plaatsgevonden met ambtenaren en wethouders en dat op meerdere locaties[18] de realisatie van een turnhal dichtbij is geweest.



Gemeente biedt Turn Totaal Langedijk plek aan

Van onze verslaggever

Langedijk * Het college van Langedijk heeft Turn Totaal Langedijk (TTL) een locatie naast De Binding in Zuid-Scharwoude aangeboden. TTL kan hier een nieuwe turnaccommodatie realiseren en dat is een langgekoesterde wens is van de vereniging.
Op dit moment maakt TTL nog gebruik van de multifunctionele sportaccommodatie aan de Mayersloot in Broek op Langedijk. De vereniging wil echter graag beschikken over een eigen accommodatie, die volledig is gericht op de gym-, turn- en trampolinesport en haar dansafdeling.
Al vele jaren zijn de gemeente Langedijk en TTL met elkaar in gesprek over een geschikte locatie voor deze accommodatie. Het college heeft recent besloten de locatie ten westen van De Binding en ten oosten van de Bosgroet aan te bieden voor huisvesting. Nu nog zijn daar een deel van het schoolplein en de fietsenstalling van de christelijke scholengemeenschap Jan Arentsz gelegen.
TTL is eerder deze maand op de hoogte gebracht van het voornemen van de gemeente. Cees Horio, voorzitter van TTL: „Dit aanbod is nieuw voor ons. We gaan de komende periode in ieder geval serieus bekijken of dit aansluit bij onze al heel lang gekoesterde wens voor een eigen accommodatie. Als we als vereniging mogelijkheden zien, dan gaan we samen met de gemeente in een vroeg stadium overleggen met omwonenden en direct belanghebbenden."
Uiteindelijk nemen de leden van de gemeenteraad van Langedijk in een later stadium het definitieve besluit over de locatie.

Bron: Noord Hollands Dagblad, 27 juli 2018.

Nabijheid

TTL geeft aan volledig in te zetten op een turnhal in de directe omgeving en vindt dit om meerdere redenen te verantwoorden:

- Voor jonge leden (zeker als ze meerdere malen per week trainen) is het geen optie om een grote afstand af te leggen tot een turnhal.
- De turnsport is van grote waarde voor de voormalige gemeente Langedijk. De hal levert een belangrijke bijdrage aan de sociale cohesie.
- Het aantal leden van TTL en DVV (417 in totaal[19]) ten opzichte van de bevolkingsomvang (van Noord- en Zuid-Scharwoude en Broek op Langedijk) is groter dan het aantal turnleden ten opzichte van de bevolkingsomvang in Heerhugowaard.[20]

Vanwege het belang van nabijheid maakt TTL op dit moment ook geen gebruik van de turnhal in Alkmaar.[21] Wel vindt het trampolinespringen (voor volwassenen) van TTL plaats in Hoogwoud. Voor de accommodatie die TTL zou achterlaten (Mayersloot) verwacht de vereniging dat hier voldoende mogelijkheden zijn voor nieuwe huurders en activiteiten.

TTL geeft aan dat het voortbestaan van de vereniging in gevaar komt als de zaal er niet komt. Als turnvereniging zonder turnhal worden ze ingehaald door andere verenigingen. Een eigen turnhal heeft een aanzuigende werking op nieuwe leden. Daarnaast is een turnhal van belang om interessant te blijven voor trainers. Goede trainers hebben de voorkeur voor verenigingen waar ze niet telkens alle materialen hoeven klaar te zetten.

[18] Bij het multifunctioneel complex aan de Pieter Zeemanweg (2009), de Tulpenstraat (2013/2014), de Milieustraat/Vroedschap (2018) en De Binding (2020).
[19] Bron: TTL.
[20] Volgens SiU telt de vereniging circa 700 leden.
[21] Deze bevindt zich op ruim negen kilometer (met de auto) van Broek op Langedijk.

TTL geeft aan dat de andere gymnastiekvereniging (DVV) het plan voor een eigen turnhal ondersteunt en dat zij een verdere samenwerking met TTL voorstaat.

Veranderde eisen turnaccommodaties

Turnen is een tak van sport die in een halve eeuw volledig is 'omgeturnd' en enorm veel complexer is geworden. Anders dan het voetbalveld, de schaatsbaan en het zwembad is de turnhal – én de inrichting daarvan – in ruim 50 jaar enorm veranderd en gigantisch verbeterd.

Alle 134 turnhallen, die met name de laatste drie decennia in Nederland zijn gerealiseerd, hebben een minimale afmeting om ruimte te bieden aan een vaste opstelling van toestellen en methodische situaties. Ze hebben omwille van de veiligheid een forse hoeveelheid aan zachte landingsmatten, verende vloeren en kuilen met schuimblokken. En ze hebben verschillende versies van toestellen, zodat jonge kinderen kunnen wennen aan het stap voor stap toewerken naar een steeds moeilijker variatie aan sprongen en onderdelen op de vier (dames) of zes (heren) turntoestellen.

Onderzoek in opdracht van de Gymnastiekbond (KNGU) laat zien dat verenigingen die een eigen accommodatie hebben, fors meer aanwas krijgen van nieuwe leden. Daarbij komt dat die nieuwe en bestaande leden beter presteren, meer plezier hebben, zich meer 'onderdeel voelen van' en dus meer uren per week sporten en langer lid blijven. Het verhoogt al met al de sportieve én sociale vaardigheden en geeft een extra impuls aan maatschappelijke doelstellingen (Strategisch Plan TTL 0.7, 2023).

De KNGU onderstreept in algemene zin het belang van een turnhal voor de sport. De bond geeft hiervoor de volgende redenen:

- Een permanent ingerichte turnhal met valkuilen en zachte landingssituaties draagt bij aan de veiligheid van de gymsporters. De veiligheid is cruciaal voor de sport.
- De fysieke belasting en kans op blessures nemen af, omdat er gebruik wordt gemaakt van zogenaamde 'soft-turnmaterialen'.
- Een permanent ingerichte turnzaal ontlast trainers en sporters. Er gaat veel kostbare lestijd verloren doordat toestellen moeten worden opgebouwd en afgebroken. Minstens zo belangrijk is de aanzienlijke belasting voor de vaak jonge turn(st)ers en trainers om met toestellen te sjouwen, zoals zware vloerdelen, brugelementen, balken en valmatten.
- Direct kunnen starten met de training: in een gewone gymzaal ben je gemiddeld 15 minuten aan het opbouwen en 10 minuten aan het opruimen. Er blijft dan weinig effectieve trainingstijd over.
- Jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar kun je blijven uitdagen, zodat zij blijven sporten én kunnen doorgroeien tot toekomstige trainers van de club.

De KNGU geeft aan dat veel sportaccommodaties en dus ook turnhallen overdag beperkt worden gebruikt. De bond benadrukt dat de daluren en het medegebruik beter gefaciliteerd kunnen worden als er ook andere partijen in het gebouw aanwezig zijn. Voorbeelden zijn een gezondheidscentrum (fysiopraktijk, huisarts, apotheek), bibliotheek of kinderopvang. Als de turnhal of -zaal gecombineerd wordt met een sportaccommodatie en de scholen maken er ook gebruik van, dan kan de turntrainer overdag lesgeven aan leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs.

Ten slotte benadrukt de KNGU dat voor de turnmaterialen (de inrichting van de hal) de kosten relatief hoog zijn en de afschrijftermijn relatief kort.

Hoofdstuk 5

Beschouwing

5.1 Conclusie

Uitbreiding aanbod wenselijk

In de gemeente Dijk en Waard blijft het aanbod van binnensportaccommodaties achter bij wat gebruikelijk is in referentiegebieden. Op basis van draagvlakcijfers bevindt het huidige aantal sporthallen (8) zich in het midden van de behoeftebandbreedte (6-11). Met de bevolkingsgroei van de gemeente komt het aanbod aan de onderkant van de behoeftebandbreedte te liggen. In de (kleinere) kernen van de gemeente Dijk en Waard is het (normatieve) tekort het grootst. Een samenvatting van de situatie per kerngebied staat in de tabellen in bijlage 2.

De bezetting van de sporthallen is hoog, zeker in het winterseizoen. Vrijwel alle gemeentelijke sporthallen in de gemeente zijn op jaarbasis meer dan 2.000 uur bezet. In de avonduren lijken alleen de Draai (uit 2016) en Geestmerambacht A (verouderd) nog ruimte te bieden. Ook Hectorlaan biedt (met name in het weekend en gedurende bepaalde periodes van het jaar) ruimte voor uitbreiding van het gebruik.

De sportzalen en gymzalen worden minder voor sport gebruikt (mede omdat ze hiervoor niet altijd geschikt zijn). Met het oog op de bevolkingsgroei wordt de druk op de sportaccommodaties in de toekomst nog groter. Dit alles maakt uitbreiding van het aanbod wenselijk.

Naast de uitbreidingsbehoefte is het (in de voormalige gemeente Langedijk) raadzaam te beoordelen in hoeverre bestaande accommodaties die op dit moment niet optimaal functioneren (met een beperkte bezetting en/of gebruiksmogelijkheden) geschikt kunnen worden gemaakt voor de specifieke behoeften van sporten die kampen met een capaciteitstekort (zaalvoetbal, handbal, turnen). Behalve dat de sport hiermee gefaciliteerd wordt, kan het een impuls geven aan de accommodaties waarvan het gebruik op dit moment niet optimaal is (bijvoorbeeld tennishal Geestmerambacht B).

Uitbreidingsbehoefte verenigingen

De lokale/regionale populariteit van een aantal sporten die alleen in sporthallen uitgeoefend kunnen worden (zaalvoetbal, handbal), draagt bij aan de ervaren krapte bij de verenigingen. Hierdoor kunnen verenigingen minder uren aanbieden dan ze willen, moeten ze uitwijken naar sportaccommodaties buiten de eigen gemeente of moeten ze een wachtlijst voor nieuwe leden hanteren.

Diverse verenigingen hebben bij de gemeente Dijk en Waard een verzoek tot uitbreiding of aanpassing van de beschikbare capaciteit en/of faciliteiten ingediend. Deze variëren van een ‘gewone’ uitbreiding van de trainingscapaciteit (handbal- en voetbalvereniging Vrone) tot de realisatie van een turnhal (turnvereniging TTL) of de bouw van een multifunctionele (top)sportaccommodatie (FC Marlène, Tornado, KSV en SiU).

Behalve voor sport is er ook voor bewegingsonderwijs behoefte aan uitbreiding van het aanbod. Waar de gemeente voor het faciliteren van het bewegingsonderwijs een wettelijke taak heeft, kan ze bij het faciliteren van sportaccommodaties een eigen afweging maken. Deze afwegingen en daaruit voortvloeiende keuzes zal de gemeente goed moeten onderbouwen. Dit geldt specifiek voor het beoordelen van de plannen die de drie werkgroepen bij de gemeente hebben ingediend.

Naar een integraal afwegingskader

Deze onderbouwing vraagt meer dan de feitelijke inzichten die in dit rapport aan de orde zijn gekomen. Bijvoorbeeld afstemming met gemeentelijke ambities, doelen en prioriteiten. Ook is het van belang om te beoordelen in hoeverre de sportbehoeften aansluiten bij de behoefte vanuit het bewegingsonderwijs (IHP).

Deze drie invalshoeken (kwantitatief draagvlak, kwalitatief draagvlak en aansluiting bij onderwijsbehoefte) staan centraal in het afwegingskader dat wij voor de gemeente Dijk en Waard hebben opgesteld. Dit afwegingskader maakt het mogelijk verschillende plannen objectief te beoordelen en investeringsbeslissingen in het binnensportlandschap van een gedegen onderbouwing te voorzien.[22]

5.2 Afwegingskader

In deze paragraaf zetten wij het afwegingskader uiteen. We illustreren op basis van de plannen van de drie werkgroepen hoe het afwegingskader kan worden toegepast. Ook andere plannen en ontwikkelmogelijkheden van binnensportaccommodaties kunnen op vergelijkbare wijze aan het afwegingskader worden getoetst.

Kwantitatief draagvlak
In hoeverre zijn de plannen in kwantitatieve zin te verantwoorden?

Tabel 5.1 geeft een specificatie van de drie plannen op basis van verschillende (kwantitatieve) indicatoren. De invulling daarvan heeft plaatsgevonden op basis van de verschillende onderzoeksresultaten.

In de eerste plaats schetsen we in de tabel een (globaal) beeld van wat het plan zou betekenen voor de bezetting van de gemeentelijke accommodaties en in welke geconstateerde (capaciteits)knelpunten het plan voorziet.

Daarnaast biedt de tabel inzicht in de verwachte ontwikkeling van het draagvlak voor het plan. Daarbij gaat het onder andere om de bevolkingsontwikkeling, ledenherkomst en sportspecifieke trends.

Ten slotte geven we aan in hoeverre het plan (op basis van bovenstaande constateringen) in kwantitatieve zin is te verantwoorden. Met andere woorden: kan de behoefte van de verenigingen met draagvlakcijfers worden onderbouwd?

Vanuit deze puur kwantitatieve benadering biedt het plan van handbal- en zaalvoetbalvereniging Vrone het stevigste fundament. De huidige accommodatie van deze vereniging (de Oostwal) heeft een zeer hoge bezetting. De vereniging groeit en verwacht dit te blijven doen, net als het aantal inwoners van Sint Pancras.

Het plan voor een multifunctionele (top)sportaccommodatie is ook (maar minder) uit kwantitatieve noodzaak geboren. De behoefte zit hierbij ook in de faciliteiten om groei- en prestatie-ambities waar te kunnen maken. Daarnaast kan dit plan in de behoeften van meerdere sporten en verenigingen voorzien (en overdag ruimte bieden voor andere, nieuwe initiatieven) waarmee het sportvoorzieningenniveau in Dijk en Waard een impuls kan krijgen.

Bij TTL zit het knelpunt niet zozeer in de beschikbaarheid van ruimte als wel in de benodigde faciliteiten om de (sport toekomstbestedig te maken (en zich daarin te kunnen ontwikkelen, de veiligheid te kunnen garanderen, trainers te kunnen aantrekken, enz.). De KNGU bevestigt het belang daarvan.

[22] Het afwegingskader is gebaseerd op de situatie van aanbod, gebruik en behoefte. Financiële en mogelijk andere consequenties van investeringen vormen geen onderdeel van het afwegingskader.

Tabel 5.1 Kwantitatief draagvlak plannen werkgroepen

	TTL	Vrone en TC Sint Pancras	Marlène, KSV, Tornado en SiU
Plan	Nieuwe turnhal	Extra sporthal	Multifunctionele (top)sportaccommodatie
Kerngebied	Noord-Scharwoude Zuid-Scharwoude Oudkarspel Broek op Langedijk	Sint Pancras	Heerhugowaard
Capaciteit en bezetting			
In welke geconstateerde capaciteitsknelpunten (ruimte/tekort) wordt met het plan al dan niet voorzien?	Voorziet in een kwalitatief knelpunt	Overbezetting Oostwal	Extra trainingsruimte; Betere faciliteiten
Invloed op totaal aantal gebruiksuren gemeentelijke accommodaties	+/-	+	+
Betekenis voor bestaande (gemeentelijke) accommodaties	Achterlaten Mayersloot	Mogelijk lagere bezetting	Mogelijk lagere bezetting
Draagvlakontwikkeling			
Bevolkingsprognose locatie/kerngebied	+8%	+13%	-1%
Historische ontwikkeling aantal leden/gebruiker(s)	-	+	+
Verwachte ontwikkeling aantal leden/gebruiker(s)	+	+	+/-
Herkomst leden Dijk en Waard	+	+/-	+
Plan relevant voor voortbestaan vereniging	Ja	Nee	Nee
Relevante/sportspecifieke trends t.b.v. toekomstig gebruik	Turnsport (en accommodatie-eisen) sterk veranderd in de loop van de jaren	Zaalvoetbal en handbal populair in D&W; Sporten aandacht bij NOC*NSF	Topsport; Handbal populair in D&W; Sporten aandacht bij NOC*NSF
Overall			
In hoeverre zijn de plannen in kwantitatieve zin te verantwoorden?	N.V.T.*	+	+/-

* Aangezien het hier om een behoefte gaat die gericht is op een specifieke functionaliteit (en dus niet zozeer om ruimte in de vorm van een sporthal), laten we de kwantitatieve verantwoording daarvan in deze tabel buiten beschouwing.

Kwalitatief draagvlak

In hoeverre voorziet het plan in (andere) gemeentelijke beleidsdoelen?

Om te beoordelen in hoeverre de plannen passen binnen de gewenste ontwikkelingsrichting en beleidsambities van de gemeente Dijk en Waard, is het van belang de plannen hierop te toetsen. Om hiervoor een aanzet te geven hebben wij een overzicht opgesteld van mogelijke beleidsdoelen.

Wij adviseren de gemeente Dijk en Waard op basis van haar eigen gemeente specifieke beleid (vanuit de verschillende domeinen[23]) de relevantste te selecteren of de doelen te prioriteren en zo te bezien welke beleidsdoelen moeten worden toegevoegd. Het definitieve overzicht van beleidsdoelen kan de gemeente Dijk en Waard als basis gebruiken om de plannen te toetsen op de mate waarin ze aan de (belangrijkste) gemeentelijke beleidsdoelen voldoen of hier een bijdrage aan leveren.

[23] Zoals sociaal-maatschappelijk, duurzaamheid, ruimtelijk, economisch.

Tabel 5.2 Voorlopige toetsing beleidsdoelen

Investering draagt bij aan/kan bijdragen aan:	TTL	Vrone	Marlène, KSV, Tornado en SiU
Totale sportdeelname gemeente			
Breedtesport	+	+	+
Topsport/prestatiesport	+/-	+/-	+
Sociale cohesie	+	+	+/-
Multifunctioneel ruimtegebruik	-	-	+
Samenwerking stakeholders/verenigingen	-	-	+
Bereikbaarheid/nabijheid van sportaccommodaties			
Toegankelijkheid sport voor specifieke doelgroepen (namelijk…)			
Beperking automobiliteit			
Verduurzaming			
…..			

Aansluiting bij onderwijsbehoefte

In hoeverre kan vanuit de (wettelijke) onderwijsbehoefte in het plan worden voorzien?

Ten slotte hebben we gekeken in hoeverre de ruimtebehoefte vanuit sport aansluit bij de ruimtebehoefte van het onderwijs. Hiervoor hebben twee sessies (met de gemeente Dijk en Waard, ICS en het Mulier Instituut) en onderlinge afstemming tussen ICS en het Mulier Instituut plaatsgevonden. Door koppeling van beide invalshoeken ontstaat een beeld van wat een eventuele uitbreiding van het aanbod betekent voor de gebruiksmogelijkheden overdag (met name door het onderwijs) en in de avonduren (voor sportbeoefening).

TTL: Noord-Scharwoude, Zuid-Scharwoude, Oudkarspel en Broek op Langedijk
In de kleinere kernen van de gemeente Dijk en Waard is de bezetting van de accommodaties (met uitzondering van gymzaal Geestmerambacht) overdag redelijk goed op peil. Op het moment dat in dit gebied een turnhal komt, ontstaat er in de achterblijvende accommodatie (in ieder geval Mayersloot) ruimte.

Daarnaast is van belang dat in dit deel van de gemeente diverse woningbouwplannen en -ontwikkelingen spelen. Zo is het gebied ‘de Oostrand’ volop in ontwikkeling. Maar deze ontwikkeling op zich biedt te weinig draagvlak voor een volledig nieuwe school. Voor Langedijk West wordt een visie ontwikkeld. De ontwikkeling van het gebied zelf zal nog wel enige tijd op zich laten wachten.

Uitgaande van de bevolkingsprognose neemt de vraag naar sportaccommodaties in dit gebied de komende decennia in ieder geval toe. Dit alles biedt perspectieven voor het optimaliseren van het gebruik van de aanwezige accommodaties. Om de toenemende vraag te faciliteren kan de gemeente ook overwegen bestaande accommodaties (zoals het verouderde Geestmerambacht) te renoveren.
Vrone: Sint-Pancras
In Sint-Pancras zijn drie basisscholen gevestigd. Twee daarvan zitten op de locatie Sperwer, waar een nieuw IKC gerealiseerd wordt. Beide scholen krijgen hierin een plek. De oude gymzaal (Sperwer) blijft vooralsnog bestaan. Deze gymzaal is niet nodig gezien de ruimte die overdag beschikbaar is in sporthal de Oostwal. Hiervan maakt op dit moment alleen (de derde) basisschool het Baken gebruik. Voor een tweede sporthal in Sint-Pancras (conform de wens van Vrone) is vooralsnog vanuit het bewegingsonderwijs geen draagvlak.

Mocht gymzaal de Sperwer verdwijnen, dan is het van belang rekening te houden met het gebruik dat daarvan in de avonduren wordt gemaakt. Hoewel dit gebruik beperkt is, zal er wel naar een nieuwe bestemming moeten worden gekeken. Die ruimte is er in de Oostwal op dit moment niet. Mocht er in Dijk en Waard een nieuwe

sporthal gerealiseerd worden waar Vrone gebruik van gaat maken, dan ontstaat er 's avonds mogelijk wel ruimte in de Oostwal.

Marlène, KSV, Tornado en SiU: Heerhugowaard
Bij een eventuele multifunctionele (top)sportaccommodatie is de locatie relevant om te beoordelen in hoeverre er ook vanuit het bewegingsonderwijs draagvlak voor is. Naar verwachting liggen hierbij in de eerste plaats kansen voor gebruik door het voortgezet onderwijs. Maar ook andere (eventueel commerciële) gebruiksmogelijkheden moeten bij een dergelijke voorziening in overweging worden genomen.

Hoewel het onderzoek laat zien dat er vanuit de lokale verenigingen een duidelijke behoefte is aan een dergelijke accommodatie, vraagt het beoordelen van de haalbaarheid daarvan om een bredere beschouwing. Deze moet in een regionale of zelfs landelijke context plaatsvinden en moet worden toegespitst op de perspectieven voor topsport in Dijk en Waard en alternatieve (aan sport gerelateerde) gebruiksmogelijkheden voor een dergelijke accommodatie.

Bovendien is het van belang om deze ontwikkeling te plaatsen binnen de context van andere accommodatiebehoeften in de gemeente. Mogelijk kan een multifunctionele (top)sportaccommodatie ook voorzien in de behoeften van andere verenigingen (zoals Vrone, TTL en eventueel andere verenigingen).

De gemeente Dijk en Waard heeft in ieder geval aangegeven dat het gebied de Vork/Vaandel-Zuid (tussen Centrum en Noord) potentiële ruimte biedt voor een sporthal (bijvoorbeeld een dubbele sporthal met turnhal). Deze locatie is goed bereikbaar voor topsport. Mogelijk is deze locatie ook voor Vrone interessant. Voor bewegingsonderwijs is op deze locatie geen extra ruimte nodig, aldus ICS.

Bronnen

Clemens, L. (2023). *Inventarisatie gemeentelijke sportaccommodaties.* ICS Adviseurs.

(sd). *Collegeprogramma Dijk en Waard 2023-2026.* Gemeente Dijk en Waard.

Hoekman, R. (2018). *Sport policy, sport facilities and sport participation.* Nijmegen: Radboud Universiteit.

Hoekman, R., & Schadenberg, B. (2023). *Onderbenutting van sportaccommodaties.* Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R., & Van der Maat, K. (2016). *Monitor Lokaal Sportbeleid.* Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R., Schots, M., & Ruikes, D. (2022). *Jaarrapport duurzame sportinfrastructuur.* Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R., Wezenberg-Hoenderkamp, K., & Van der Poel, H. (2013). *Sportaccommodaties in beeld.* Utrecht: Mulier Instituut.

Hoogendam, A., Hoekman, R., & Ruikes, D. (2020). *Monitor Lokaal Sportbeleid.* Utrecht: Mulier Instituut.

Lucassen, J., Van der Roest, J., Brandsema, A., Davids, A., Telling, A., Ter Haar, M., & Waardenburg, M. (2018). *Sportverenigingen in Nederland.* Utrecht: Mulier Instituut.

Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (2021). *Monitor Sport en corona IV.* Utrecht: Mulier Instituut.

Schadenberg, B. (2022). *Ontwikkeling uitbesteding gemeentelijk sportbeleid in beeld.* Sport & Gemeenten.

Schots, M., & Schadenberg, B. (2020). *Open sportparken in Nederland.* Utrecht: Mulier Instituut.

Van der Poel, H., Wezenberg-Hoenderkamp, K., Hoekman, R., Bakker, S., Davids, A., Hoffmans, W., & Scholten, V. (2016). *Sportaccommodaties in Nederland: kaarten en kengetallen.* Utrecht: Mulier Instituut.

Wezenberg-Hoenderkamp, K., & Ruikes, D. (2020). *Ruimte voor sport in Heerhugowaard.* Mulier Instituut.

Wezenberg-Hoenderkamp, K., Hoekman, R., & Schadenberg, R. (2020). *Binnensportaccommodaties in Nederland.* Utrecht: Mulier Instituut.

Bijlage 1 – Bezetting gymzalen

Tabel B1.1
Bezetting gymzalen 2022-2023
(in procenten)

	Voorziening	Winterseizoen	Regulier seizoen
08:00-18:00	De Sperwer	70	70
	Dreef	63	61
	Eikenlaan	67	67
	Geestmerambacht	38	35
	Geul	59	59
	Granaat	68	72
	Jan Glijnisweg	55	53
	Platte Ven	58	57
	Plutolaan	59	59
	Rembrandtstraat	59	56
	Rozenhoutstraat	24	22
	Schoolstraat	28	37
	Smaragd	46	48
	Weegbree	66	65
	Lourens Bogtman	42	42
	Gemiddeld	53	54
18:00-23:00	De Sperwer	29	31
	Dreef	2	12
	Eikenlaan	17	16
	Geestmerambacht	30	29
	Geul	34	33
	Granaat	12	57
	Jan Glijnisweg	27	16
	Platte Ven	26	24
	Plutolaan	30	21
	Rembrandtstraat	27	48
	Rozenhoutstraat	24	10
	Schoolstraat	22	22
	Smaragd	9	46
	Weegbree	47	42
	Lourens Bogtman	27	26
	Gemiddeld	24	29

Bron: Heerhugowaard Sport N.V. en Social Leisure. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 2 – Aanbod, behoefte en gebruik per kerngebied

Tabel B2.1: Aanbod en behoefte per kerngebied*

Kerngebied	Inwoners 2023	Prognose 2040	Ontwikkeling	N sporthallen	Min. behoefte 2040	Max. behoefte 2040	Max. overschot/ tekort (-) 2040
Noord	3.020	4.264	41%	3	0	0	3
Oud Centrum	20.151	24.571	22%	2	1	2	0
Centrum	22.157	30.127	36%	0	2	3	-3
Zuid	14.044	13.901	-1%	1	1	1	0
Sint-Pancras	5.942	6.743	13%	1	1	1	0
Noord-Scharwoude	5.852	6.939	19%	1	1	1	0
Zuid-Scharwoude	6.684	7.247	8%	0	1	1	-1
Oudkarspel	3.883	3.944	2%	0	0	1	-1
Broek op Langedijk	6.083	6.684	10%	0	1	1	-1
Koedijk	276	255	-8%	0	0	0	0

* Exclusief kerngebied bedrijventerrein Heerhugowaard.

Tabel B2.2: Afstand sporthal per kerngebied*

Kerngebied	Afstand tot sporthal	Afstand tot sportzaal	Afstand tot gymzaal	Sporthal
Noord	821	3.170	710	Deimos; Waardergolf; Noorderend
Oud Centrum	600	1.520	460	De Draai; Hectorlaan
Centrum	1.141	1.720	510	
Zuid	658	2.830	750	Heerhugowaard Zuid
Sint-Pancras	558	2.610	880	De Oostwal
Noord-Scharwoude	713	890	430	Geestmerambacht A
Zuid-Scharwoude	1.171	1.160	830	
Oudkarspel	1.756	690	570	
Broek op Langedijk	1.964	600	1.750	
Koedijk	3.077	4.200	4.470	

* Exclusief kerngebied bedrijventerrein Heerhugowaard.

Tabel B2.3: Bezetting en belangrijkste gebruikers sporthallen

Sporthal	Verzorgingsbereik*	Bezetting**	Uren per jaar	Grootste sporten	Grootste gebruikers
De Draai	6.915	67%	2.254	Basketbal Volleybal Voetbal Hockey	Basketbalver. H.B.C. VV Ardea KNVB district West 1
Hectorlaan	3.537	NB		Handbal Korfbal Hockey	Tornado Apollo MHC
Zuid	28.000	83%	2.491	Handbal Voetbal Honkbal	HV KSV FC Marlene BC The Herons
Deimos	9.725	81%	2.643	Handbal Voetbal Badminton Korfbal	HV KSV KNVB district West 1 St. Recr. Zaalvoetbal BV HHW'69; BV Zuid Wester KV Apollo
Waardergolf	7.973	79%	2.861	Handbal Voetbal	HV KSV HV Tornado St. Recr. Zaalvoetbal FC Marlene KNVB district West 1
Noorderend	2.145	NB		Voetbal Handbal	
De Oostwal	9.050	90%	1.800	Handbal Voetbal	HV Vrone KNVB district West 1
Geestmerambacht A	17.530	66%	2.162	Handbal Voetbal Volleybal	HV Lacom '91 KNVB district West 1 VV Relay

* Aantal inwoners Dijk en Waard voor wie dit de dichtstbijzijnde sporthal is.

** Doordeweeks in de winter van 18:00-23:00 uur

auteurs achterblad

Mulier Instituut | 2023